

BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ

GELECEK FARKINDALIĞI PSİKOEĞİTİM PROGRAMI

ANKARA - 2021

**BİLİM VE SANAT MERKEZLERİ
GELECEK FARKINDALIĞI PSİKOEĞİTİM PROGRAMI**

GENEL YAYIN YÖNETMENİ

Mehmet Nezir GÜL

EDİTÖRLER

Doç. Dr. Oğuzhan KIRDÖK

M. Ramazan BARIN

YAZARLAR

Doç. Dr. Oğuzhan KIRDÖK

Dr. Serdar ÖZMEN

Uzm. Ferit TOPRAK

Uzm. Adem YILDIRIM

Dr. Sezen GÜLEÇ

Uzm.H. Arif DOĞANÜLKÜ

Cevahir ÇAKIR

Uzm. Sevgi ÇINAR

Mehmet Ali GÜVEN

Rıdvan TURUNÇ

GENEL YAYIN NO

7728

TANITICI YAYINLAR DİZİ NO

1736

ISBN

978-975-11-5860-4

BASKI

Afşar Medya Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş.

İÇİNDEKİLER

Ön Söz.....	5
Editörlerden.....	6
Giriş.....	7
Programın Temel Yaklaşımı ve İlkeleri.....	11
Programın Genel Amaçları.....	12
Programın Yapısı.....	13
Yeterlik ve Kazanımlar.....	14
Etkinlikler.....	19
Değerlendirme.....	22
Programın Uygulanması.....	23
Programın Değerlendirilmesi.....	23
1. Oturum.....	24
Hoşlandıklarım ve Yapabildiklerim.....	24
Parçaları Birleştir Geleceğini Oluştur.....	29
2. Oturum.....	34
Geleceğe İz Bırakıyorum.....	34
Planlama Hikâyem.....	40
3. Oturum.....	46
Hayaller Adasına Yolculuk.....	46
Öğrenmenin Rengi.....	51
4. Oturum.....	56
Meslekleri BİLSEM.....	56
Kararlıyım.....	79
Ekler.....	80

ÖN SÖZ

Bireyin yaşam içindeki konumu, doyum sağlaması ve yaşamını anlamlandırması önemli ölçüde yapmış olduğu iş ve seçmiş olduğu meslek ile yakından ilişkilidir. Bilginin hızla artması, küreselleşme, toplum ve birey yaşamında görülen dönüşümler, seçeneklerin fazlalaşması ve karar verme süreçlerinin zorlaşması gibi nedenlerden dolayı mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığı hizmetlerine duyulan ihtiyaç her geçen gün daha fazla artmaktadır. Eğitim kurumlarında rehber öğretmen/ psikolojik danışmanlardan beklenen en önemli işlevlerden biri de öğrencilerin geleceğe yönelik seçimler yapma, kararlar alma ve geleceğe hazırlanmalarına yardımcı olmaktır.

Öğrencilerin geleceğe hazırlanmaları sürecinde gelişimlerini bütüncül bir bakış açısı ile desteklemek ve ihtiyaç duydukları eğitim imkânlarını onlara sunmak, geleceğe yönelik daha sağlıklı kararlar almalarını sağlamak açısından büyük önem taşımaktadır. Eğitim sürecinde geleceğe ilişkin kararlar alma noktasında yalnızca sorun yaşayan öğrencilerin değil, gelişimsel bir bakış açısıyla tüm öğrencilerin kariyer gelişimlerinin desteklenmesi gerekmektedir. Bununla birlikte özel yetenekli öğrencilerin çoklu potansiyele ve farklı yeteneklere sahip olmaları, çok yönlü olmalarından dolayı ilgilerinin yaygın olması, aile, arkadaş ve yakın çevresinin kendilerinden yüksek beklentiler içerisinde olmaları nedeniyle kariyer gelişimlerinin desteklenmesi noktasında normal gelişim gösteren öğrencilerden daha farklı ihtiyaçlara sahiptirler. Bu açıdan değerlendirildiğinde bilim ve sanat merkezlerinde eğitim alan özel yetenekli öğrencilerimizin kariyer gelişimlerinin desteklenmesi büyük önem taşımaktadır.

Bilim ve sanat merkezlerine devam eden özel yetenekli öğrencilerimizin kariyer gelişimlerini desteklemek amacıyla ülkemizde ilk kez farklı gelişim düzeylerindeki öğrencilerimize yönelik, ardışık ve birbirini tamamlayıcı nitelikte kariyer rehberlik programları oluşturulmuştur. Programların hazırlanmasında kültürel yapımıza ve temel değerlerimize uygun içeriğin geliştirilmesine özen gösterilmiştir. Hazırlanan programların bilim ve sanat merkezlerinde görev yapan rehber öğretmen/psikolojik danışmanlarımıza ve özel yetenekli öğrencilerimize faydalı olmasını diler; programların hazırlanmasında emeği geçen akademisyenlerimize, uzmanlarımıza ve öğretmenlerimize teşekkür ederim.

Mehmet Nezir GÜL
Genel Müdür

EDİTÖRLERDEN

Özel yetenekli çocuklar, bir ülkenin gelişim potansiyelini oluşturan en önemli insan kaynaklarının başında gelir. Bu nedenle bu kaynağın potansiyelini gerçekleştirmeye yönelik olarak verilen eğitim yaşamsal bir sorumluluktur. Bu süreçte özel yetenekli öğrencilerin gelişimlerinin desteklenmesi Bilim ve Sanat Merkezlerinin kuruluş amaçlarından birini oluşturmaktadır.

Kendi özellikleri ve potansiyelleri doğrultusunda, başarılı ve doyumla yapacağı bir kariyere yönelik karar vermek her öğrenci gibi özel yetenekli çocuklar için de bir gelişim görevidir. Bilim ve sanat merkezlerine devam eden özel yetenekli öğrencilerimizin kariyer gelişimlerini destekleyerek onların potansiyellerine en uygun meslek seçimi yapmalarına yardımcı olmak amacıyla BİLSEM kariyer rehberlik programları oluşturulmuştur. Bu kapsamda bilim ve sanat merkezlerine devam eden ilkökul öğrencilerine yönelik olarak *“Gelecek Farkındalığı Kazandırma Psikoeğitim Programı”*, ortaokul öğrencilerine yönelik olarak *“Gelecek Hazırlığı Psikoeğitim Programı”* ve lise öğrencilerine yönelik olarak da *“Gelecek Planlama Psikoeğitim Programı”* hazırlanmıştır. Uygulama kolaylığı sağlaması amacıyla psikoeğitim programlarının her biri için öğrenci uygulama kitapçıkları da oluşturulmuştur. Gelişimsel rehberlik anlayışı doğrultusunda farklı öğretim kademelerindeki öğrencilerin kariyer gelişimlerini desteklemek amacıyla hazırlanan kariyer rehberlik programları ülkemizde hazırlanan ardışık ilk program olma özelliğini taşımaktadır. Ayrıca program, gelişimsel bir yaklaşımla öğrencilerin ilgi, yetenek, mesleki değer gibi mesleki karar özelliklerinin gelişimi yanında; azim, belirsizlikle başa çıkma, proaktif olma veya yılmazlık gibi mesleki gelişim ve yönelimi etkileyen kişilik özelliklerini de geliştirmeye yönelik bir içeriğe sahiptir. Bu açıdan değerlendirildiğinde rehberlik hizmetlerinin ihtiyaçlar doğrultusunda yeniden yapılandırılması sürecine ve öğrencilerin kariyer yönlendirmelerine katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

BİLSEM öğrencileri için geliştirilen kariyer gelişimi psikoeğitim programları; akademisyenler, okullar, RAM’lar ve BİLSEM’lerde çalışan rehber öğretmen/psikolojik danışmanlar ile Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürlüğünde görevli rehber öğretmen/psikolojik danışmanlardan oluşan ekibin özverili çalışmalarıyla oluşturulmuştur. Psikoeğitim programlarının oluşturulmasında emeği geçen ve yazar olarak yer alan her bir ekip üyesine teşekkür ederiz. Ayrıca programlarının hazırlanmasında uygun çalışma ortamı ve desteği sağlayan Özel Eğitim ve Rehberlik Hizmetleri Genel Müdürü Sayın Mehmet Nezir GÜL’e, teşekkürlerimizi sunarız.

Doç. Dr. Oğuzhan KIRDÖK ve M. Ramazan BARIN

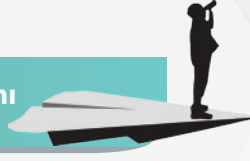
GİRİŞ

Bu program Bilim ve Sanat Merkezlerinde (BİLSEM) destek eğitim programlarına devam eden ve ilkokul 3-4. sınıfta öğrenim gören özel yetenekli öğrencilerin kariyer gelişimlerini desteklemek amacıyla hazırlanmıştır. Kariyer gelişimi yaşam boyu süren ve bireyin meslek de dâhil olmak üzere diğer yaşam rollerinin birbirini etkilemesini kapsayan bir süreci ifade etmektedir. Bireyin kariyeri, yaşamının hangi döneminde olduğundan bağımsız bir biçimde yaptığı etkinliklerin bütünüdür.

Sağlıklı insanın en önemli özelliklerinden birinin çalışmak ve üretmek olduğu birçok kuramcı tarafından dile getirilmiştir (Fromm, 1995; Adler, 2004). Bu bağlamda iş ve meslek sadece yaşam sürdürmek için gerekli ihtiyaçlarımızı karşılamaya yönelik yapılan bir durum değildir, aynı zamanda yaşam doyumu ve iyi oluş sağlamak için de gereklidir (Avşaroğlu, Deniz ve Kahraman, 2005). Çalışma yaşamından doyum sağlayabilmek için yapılan işin bireyin özelliklerine uygun olması ve bu işi yapmaktan hoşlanıyor olması büyük önem taşımaktadır. Geçen yüzyılın başından itibaren Parsons (1907) ile başlayan, meslek seçiminde önemli bir mekanizma olarak işleyen, bireyin kendini tanıması, seçenekleri tanıması ve akılcı karar vermeyi kapsayan model günümüzde de işlevselliğini korumaktadır. Parsons modeli olarak ifade edilen bu anlayış daha çok iş hayatının başlangıcında bireyin mevcut özellikleriyle mesleklerin gerekliliklerinin eşleştirilmesine dayanır.

Bununla birlikte günümüzde sadece bir meslek seçimi aşamasından çok, bir gelişim sürecine vurgu yapılmaktadır. Hatta meslek gelişimi yerine kariyer gelişimi anlayışının oluştuğu söylenebilir. Çünkü belli bir alana ait bilgi ve beceriyle yapılan sabit bir işi ifade eden meslek kavramı yerine daha kapsamlı bir kavram olan, bireyin yaşam boyu devam eden tüm uğraşlarıyla birlikte, yaşam rollerini, yaşam amaçlarını ve beklentilerini de ifade eden kariyer kavramı işlevsellik kazanmıştır. Bu nedenle de mesleki rehberlik *“bireyin meslek seçimine ve mesleki kararına yardım”* olarak ifade edilirken, kariyer psikolojik danışmanlığı *“yaşam boyu kariyer gelişimine yardım süreci”* olarak tanımlanmaktadır (Yeşilyaprak, 2013). Krumboltz’a (2009) göre bireyler sadece mevcut özelliklerine dayalı kararlar vermekle yetinmeyip sahip oldukları özellikleri (ilgi ve yeteneklerini) geliştirme ihtiyacındadırlar. Ayrıca kariyer gelişim hizmetlerinin hedefi, bireylerin sadece bir kariyer kararı vermek için değil aynı zamanda doyurucu bir kariyeri ve kişisel yaşamı başarabilmek için gerekli adımları atmayı öğrenmelerine yardım etmektir.

Özellikle okul sistemi içerisinde ele aldığımızda okulöncesi eğitimle başlayıp lise sonuna kadar devam eden süreçte öğrencilerin ilgi, yetenek, mesleki değer

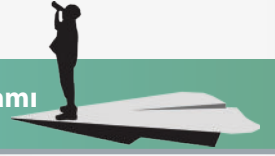

veya kişilik özelliklerini geliştirmelerine yardım için yeterince zaman ve fırsat olduğu söylenebilir. Ayrıca öğrencilerin gelişim dönemi özellikleri ile birlikte, sosyo-ekonomik, çevresel ve bireysel faktörler dikkate alınarak onların kariyer gelişimi en üst düzeyde desteklenebilir.

Özel yetenekli öğrenciler, bireysel özellikleri nedeniyle diğer gelişimsel alanlarında olduğu gibi kariyer gelişimi alanında da akranlarından bazı farklılıklar gösterirler. Örneğin bu öğrenciler erken bilişsel olgunlaşmaları nedeniyle daha erken bir kariyer farkındalığına sahip olabilirler. Bununla birlikte aynı anda farklı yeteneklere sahip olmaları ve çok yönlülükleri nedeniyle birden fazla konuya ilgi göstermeleri, mesleki yönelimde daha fazla karmaşa yaşamalarına neden olabilir. Bu öğrenciler aileleri, akranları hatta genel olarak toplumun kendilerinden yüksek beklentileri karşısında duygusal sorunlar yaşamaları da karşılaşılan durumlardan-
dır (Achter ve Lubinski, 2005, Robinson vd., 2007, Stewart, 1999, Ogurlu vd., 2015). Araştırmalar özel yetenekli öğrencilerin daha yüksek pozitif planlama becerisine sahip olmakla birlikte (Güleç, Karaburçak, Tatar ve Akalan, 2020), bu öğrencilerin olası tüm kariyer seçeneklerini ele almadan çok daha erken yıllarda kariyer seçeneklerini daralttıkları, sadece statüsü ve geliri yüksek mesleklere odaklandıkları, çevrelerinin bu yöndeki baskılarına karşı uygun baş etme yöntemleri geliştiremediklerini de göstermektedir (Greene, 2003, Grothaus, McAuliffe ve Craigen, 2012, Sürücü, Kontaş ve Bacanlı, 2015, Özcan, 2017).

Kariyer gelişim süreci doğası gereği gelecek yönelimlidir. Bu geleceğin farkında olan bireyler gelecekteki bir zamanda sahip olacağı meslek ve kariyer için adım adım planlama yaparlar. Böylece süreç içerisinde geleceğe hazırlanır ve sadece bir kez değil birçok kez kararlar vererek, planını uygulamaya başlarlar. Bu nedenle kariyer gelişimine yönelik rehberlik hizmetleri öncelikle gelecek farkındalığını amaç edinmeli sonrasında da geleceğe hazırlık ve gelecek planlanmaya odaklanmalıdır. Günümüz dünyasında teknolojik gelişmeler beraberinde hızlı sosyal değişime yol açarak özellikle iş dünyasını hızlı bir dönüşüme gerekli kılması nedeniyle işgücü piyasası gelecek yönelimli kariyer belirleme ve planlama açısından belirsizlik içindedir. Bu nedenle kariyer gelişim hizmetlerinde öğrencilerin belirli özelliklerini ölçüp ona göre mesleğe yönlendirmek yerine öğrencileri değişken iş dünyasına yönelik bir kariyer hazırlığı yapmaları daha yerinde olacaktır. Bu konuda Mitchell, Levin ve Krumboltz (1999) beş önemli beceri tanımlarken (merak, azim, esneklik, iyimserlik ve risk alma), Savickas (1997) benzer bir gerekçeyle kariyer uyum yetenekleri olarak tanımladığı dört beceri (ilgi, merak, sorumluluk ve güven) gelişiminden bahsetmektedir. Kariyer psikolojik danışmanlığında karar verme becerilerinin yanında bu becerilerin de gelişimine yönelik çalışmalar yapılması kariyer gelişimi açısından önem arz etmektedir.

Benzer bir şekilde Super yaşam boyu gelişim kuramında sağlıklı bir gelişim için dört kariyer gelişim görevi tanımlamıştır. Birinci mesleki gelişim görevi olan “ge-

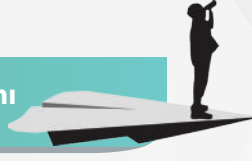

lecekle ilgilenmek”, çocuğun gelecekteki yaşantısında bir meslek elemanı olarak çalışması gerektiğinin farkında olması ve bunun istediği yönde gerçekleşmesi için çaba göstermesi anlamına gelmektedir. Çocuğun gelecekle ilgili iyimser olması ve planlama yapması bu gelişim görevinin başarı ölçütü olarak ifade edilebilir. Çocuğun bir geleceği olduğunu fark etmesi ve bu geleceğin istediği gibi olması için çaba harcaması, sonraki görevler için de önemli bir başlangıç görevidir. Ancak günümüzde çocukların önemli bir bölümü geleceğe yönelik kayıtsızlık içerisinde olduklarından doğal motivasyonları olan merak ve araştırma davranışı daha çok sanal oyunlara ve şu ana odaklanma eğilimindedir. Bu durumda gelecek zaman yönelimi olarak da tanımlanan zaman perspektifi ve hazzı erteleme becerileri için önleyici bir etki yaratmaktadır. Bu becerilerin gelişimdeki sorunlar daha sonra amaç belirleme, planlama ve kararlı davranış gösterme becerilerin gelişimini de olumsuz olarak etkilemektedir.

İkinci mesleki gelişim görevi, *“kendi yaşamı üzerinde kişisel denetim”* ise çocuğun yaşamında olanlarının kendi sorumluluğunda olduğunu, ulaşmak istediği hedeflere ancak kendi çabasıyla ulaşabileceğinin farkında olmasıdır. Bireyin proaktif olması, karar verme strateji ve yeterliliklerine sahip olması görevi gerçekleştirmede başarı ölçütlerindendir. Maalesef araştırmalar ülkemizdeki bireylerin daha çok dış kontrol odaklı olduğunu göstermekte (Kırdök ve Harman, 2018), kader ve şansa inanma iç kontrolden daha fazla görülmektedir (Şahin ve ark. 2015). Lise de dahi öğrenciler mesleğe yönelik kontrollerinin kendilerinin dışında olduğunu düşünmektedirler (Oksal ve Sadioğlu, 2009). Halbuki sağlıklı bir kariyer gelişimi için bireyin proaktif olması, sorumluluğu başkasına yüklemekten karar verme yeterliğine sahip olması gerekmektedir. Çocuklara erken dönemden itibaren evde ve okulda sorumluluklar verilmesi, aldığı bir kararın ve yaptığı davranışların olumlu veya olumsuz sonucuna (zarar vermemek kaydıyla) yaşamasına izin verilmesi bu görevin kazanılmasında yardımcı olacaktır.

Üçüncü görev olan *“Okul ve çalışma yaşamında başarılı olmanın önemini fark etme”* gelişim görevini gerçekleştirmiş olan öğrenciler, derslerde öğrendikleri bilgilerin ve elde ettikleri başarıların, gelecekte çalışma yaşantı ve başarılarını etkileyeceğinin farkında olacaklardır. Öğrenciler çoğunlukla okul ve çalışma yaşamı arasındaki bağlantıyı fark etmeden, biraz da gelecek zaman yöneliminin eksikliğinden de kaynaklı olarak sadece bulunduğu sınıfı geçmenin telaşı içerisinde olmaktadır. Öğrenciler akademik başarılarının ve öğrendikleri bilgilerin çalışma dünyası ile ilişkisini tam olarak kurmakta zorluk yaşamaktadırlar. Ayrıca öz yeterlik açısından gerek okul gerekse çalışma yaşamında başarıya olan inanç noktasında da desteğe ihtiyaç duymaktadırlar.

Son gelişim görevi olan okul ve iş dünyasına yönelik olumlu tutum ve çalışma alışkanlıkları kazanmayı gerçekleştiren öğrenciler, okul ve iş dünyasını bir zorunlu-

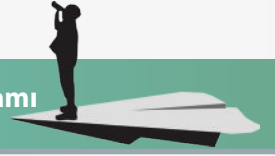

luk değil yaşamın olumlu bir parçası olarak görerek, zevkle görev ve sorumluluklarını yerine getirmeye isteklidirler. Bu gelişim görevinin başarı ölçütü, düzenli ve sabırla çalışabilmek, zevki erteleyebilmek, bir işi bitirebilmek için planlama yapmak sayılabilir. Çocuklar erken yaştan itibaren çalışmayı bir zorunluluk değil yaşamın bir parçası olarak görmeye başlamalı, okul ve daha sonra iş yaşamındaki görev ve sorumluluklarını yerine getirmeye istekli olmalıdır. Bir görev verildiğinde azimli ve kararlı bir şekilde gerektiğinde zevki erteleyerek, planlı bir şekilde yerine getirebilmelidirler. Günümüzde çocukların hatta gençlerin bir zorlukla karşılaştıklarında daha kolay pes etme eğilimleri olduğu ifade edilebilir. Bu süreçte öğrencilerin daha çok iç disiplin sağlayamaya ihtiyaçları vardır (Gordon, 2000).

Daha önce işlevselliğini koruduğunu ifade ettiğimiz Parsons Modeli bağlamında yapılan kariyer çalışmalarının sadece ortaokul ve lisenin son sınıflarında bir üst eğitim kurumuna ve programa yönelik tercih rehberliği süreci ile sınırlandırmak yerine bir kariyer gelişim hizmeti olarak tüm sınıf düzeylerine yayılması öğrencilerin kariyer gelişimlerinin desteklenmesi açısından önem taşımaktadır. Öğrencilerin hem nitel hem de nicel değerlendirme araçları kullanılarak kendilerini tanımaları yönünde fırsatlar oluşturmak ve olası kariyer seçenekleri hakkında bilgi sağlamak eksik ve yetersiz bilgilerden kaynaklanan yanlış yönelimini ve erken seçenek daraltmasını azaltacaktır.

Mesleki karar vermenin önemli bir basamağı olan seçeneklerin farkındalığı sadece birkaç üniversite programı ve meslek hakkında bilgi verilmesi ile sınırlı bir hizmet olarak nitelendirilemez. Mesleklerin sayısal, sözel ve eşit ağırlık şeklinde gruplandırmadan çıkarıp yapılan işin özelliklerini ve gereklerini dikkate alan sınıflandırmalar çerçevesinde tanıtılması bu sınırlılığı azaltmanın bir yolu olarak değerlendirilebilir. Özellikle BİLSEM öğrencilerinin farklı meslek alanlarına ilişkin bilgiye ulaşmaları ile birlikte projeler, burslar, başvuru süreçleri gibi yol gösterici bilgileri elde etmeleri sağlıklı bir kariyer gelişimi ve yönelimi için önemli bir gereklilik olarak nitelendirilebilir.

Mesleki karar verme sürecinin önemli bir aşaması da öğrencilerin kendi özellikleri ile mesleğin gerektirdiği niteliklerin eşlenmesi sonucu bir kararın oluşmasıdır. Burada bireyin kendi özelliklerini tanıması ve seçenekler hakkında bilgi sahibi olması kadar karar verme süreç ve basamaklarını da bilmesi önem taşımaktadır. Öğrencilerin temel karar basamakları olan durum farkındalığı, seçeneklerin belirlenmesi, olası alternatifler, seçeneklerin değerlendirilmesi ve uygulamaya geçiş becerilerin içselleştirmesine yönelik uygulamalar kariyer gelişimlerinin desteklenmesi açısından önemli faydalar sağlayacaktır. Ayrıca sağlıklı kariyer kararı vermede önemli bir engel teşkil eden bilişsel kalıp yargılar ve kestirmeleri önlemek amacıyla bireyin kariyer kararını etkileyen kişisel, sosyal ve bilişsel süreçler hakkında bilgilendirilmesi ve bu etkileri mümkün olduğu ölçüde kontrol etmesine

yönelik rehberlik hizmetleri de kariyer gelişimlerinin desteklenmesi açısından önemli bir unsur olarak değerlendirilebilir (Küçükay, 2018).

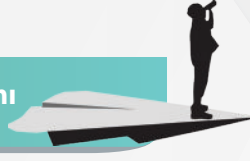
Özel yetenekli öğrencilerimizin gelişimsel bir yaklaşımla kariyer benliğinin, seçenek farkındalığının ve karar verme yetkinliğinin desteklenmesi kariyer gelişimlerinin desteklenmesi açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca öğrencilerimizin öz yeterlik, öz düzenleme, proaktiflik, psikolojik sağlamlık, öğrenme çevikliği gibi kişisel yetkinliklerin de gelişimine destek olunması, kariyer gelişim sürecinin sonraki aşamaları açısından bireyin kişisel güç kaynakları olacaktır.

Programın Temel Yaklaşımı ve İlkeleri

Programın temel yaklaşımını Parsons'un kendini tanıma, seçenekleri tanıma ve karar verme olarak kısaca ifade edilen üç aşamalı mesleki rehberlik modeli oluşturmaktadır. Bu modelin işlevselliğini arttırmak amacıyla program Super'in benlik gelişim modeli ve Savickas'ın kariyer yapılandırma kuramı çerçevesinde zenginleştirilmiştir. Ayrıca etkinlik süreci içerisinde kazanımların elde edilmesine yönelik olarak Holland tipolojisi, öyküsel yaklaşım ve diğer postmodern yaklaşımların nitel uygulamalarından da yararlanılmıştır.

Parsons modelinin birinci aşaması olan kendini tanıma basamağı, sadece belli bir andaki bireyin özelliklerinin ortaya konulması ve değerlendirilmesinin ötesinde gelişimsel bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Bu bağlamda öğrencilerin kendini fark etme ve geliştirmesine yönelik kazanımlar belirlenerek, öğrencinin kendini bir mesleki karar açısından tanımlamasından önce potansiyeli doğrultusunda yetkinliklerini geliştirmesi amaçlanmıştır. Aynı zamanda kariyer gelişim sürecinde gerekli olan benlik gelişimini desteklemeye yönelik kazanımlar bu aşama içerisinde gerçekleştirilmeye çalışılmıştır. Parsons modelinin ikinci aşaması olan seçenekleri tanıma basamağı kapsamında öğrencilerin meslek alanlarını ve meslekleri tanımlarını sağlayıcı çalışmalar yer almaktadır. Ayrıca kariyer süreci ve süreçte karşılaşılabilecek olası durumlar ve basamaklar hakkında bilgilendirme çalışmaları da bu aşamada gerçekleştirilmiştir. Parsons modelinin üçüncü aşaması olan karar verme basamağında öğrencilerin karar verme beceri kazanımının yanında, öğrencilerin gerekli yetkinliklerini sağlayacak kişisel özelliklerine yönelik gelişimsel çalışmalara yer verilmiştir.

Gelişimsel rehberlik anlayışı doğrultusunda hazırlanan gelecek farkındalığı psikoeğitim programının genel ilkeleri şu şekilde özetlenebilir:

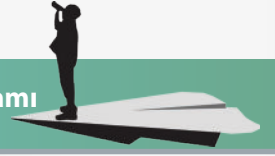
1. Kariyer rehberliği çalışmaları eğitim sürecinin ayrılmaz bir parçasıdır. Bu açıdan değerlendirildiğinde gelecek farkındalığı psikoeğitim programı BİLSEM eğitim programlarının önemli bir parçasıdır.
2. Bütün öğrenciler saygın ve değerlidir. Gelecek farkındalığı psikoeğitim programının uygulanmasında bütün öğrenciler kendine özgü, eşsiz ve değerli bir birey olarak görülür.
3. BİLSEM'lere devam eden bütün öğrencilerin gelecek farkındalığı psikoeğitim programından yararlanma hakkı vardır.
4. Gelecek farkındalığı psikoeğitim programı öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçları esas alınarak hazırlanmıştır.
5. Gelecek farkındalığı psikoeğitim programı esnek ve dinamik bir yapıya sahiptir. İhtiyaçlar doğrultusunda programın öğelerinde değişiklikler yapılabilir ve program güncellenebilir.

Programın Genel Amaçları

Bu program BİLSEM'lerde destek eğitim programlarına devam eden öğrencilerin kariyer gelişimlerine yönelik temel ihtiyaçları esas alınarak hazırlanmıştır. Programın genel amacı öğrencilerin benlik ve mesleki gelişimlerini destekleyerek, onların potansiyellerine en uygun meslek seçimi yapmalarına yardımcı olmak ve üretken bireyler olarak kariyer yapılandırmalarını sağlamaktır.

Bu genel amaç doğrultusunda öğrencilere aşağıdaki hedeflerin kazandırılması öngörülmektedir.

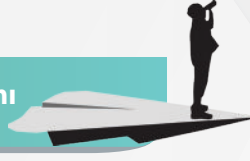
1. İlgi ve yetenekleri açısından kendini tanımasını sağlamak.
2. Mesleki seçenekleri fark etmesini sağlamak.
3. Karar verme becerisinin gelişmesine katkı sağlamak.

Programın Yapısı

BİLSEM gelecek farkındalığı psikoeğitim programının tasarlanmasında kapsamlı rehberlik ve psikolojik danışma programları modeli esas alınmıştır. Programın sınıf rehberlik programında yer alan etkinlikler ile eş güdüm içerisinde yürütülmesi ve sınıf rehberlik programındaki kariyer gelişimi alanındaki kazanımları destekleyecek şekilde yapılandırılmasına ayrıca önem verilmiştir. Programın tasarlanması sürecinde öncelikli olarak öğrencilerin kariyer rehberliğine yönelik ihtiyaçları belirlenmeye çalışılmıştır. Daha sonra öğrencilerde kazandırmak istediğimiz yeterlikler (hedef ve kazanımlar) tespit edilmiştir. Ardından belirlenen yeterliklerin hangi içerikte sunulacağı, içeriğin sunumunda hangi etkinliklerin kullanılacağı ve hedeflerin kazandırılıp kazandırılmadığının nasıl değerlendirileceği belirlenmiştir. BİLSEM gelecek farkındalığı psikoeğitim programı öğrencilerin gelişimsel ihtiyaçları doğrultusunda esnek bir yapıda tasarlanmıştır. Ayrıca bu program BİLSEM gelecek hazırlığı psikoeğitim programı ve BİLSEM gelecek planlama psikoeğitim programı ile eşgüdüm içerisinde hazırlanmıştır. Bu açıdan değerlendirildiğinde BİLSEM gelecek farkındalığı psikoeğitim programı BİLSEM kariyer rehberliği programının önemli bir parçasını oluşturmaktadır.

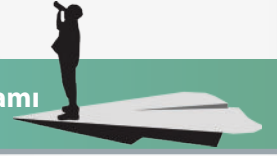
Yeterlik ve Kazanımlar

BİLSEM gelecek farkındalığı psikoeğitim programında öğrencilere kazandırılması amaçlanan yeterlikler “*Kariyer Benliği, Seçeneklerin Farkındalığı ve Karar Verme Yetkinliği*” olmak üzere üç temel düzeyi kapsayacak şekilde belirlenmiştir.

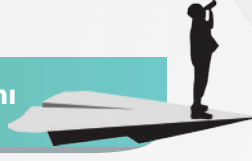
Şekil 1. BİLSEM Gelecek Farkındalığı Psikoeğitim Programı Yeterlik Alanları

BİLSEM gelecek farkındalığı psikoeğitim programının tasarlanması sürecinde öğrencilerin belirlenen yeterliklere ulaşmalarını sağlamak amacıyla elde etmeleri gereken kazanımlar tespit edilmiştir. Bu süreçte öğrencilerin içerisinde bulundukları gelişim döneminin özellikleri ve kariyer gelişimi ihtiyaçları temel alınmıştır. Belirlenen kazanımlar taksonomik olarak sıralanmıştır. Kariyer rehberlik programlarında kazanımların düzenlenmesi sürecinde Wellman ve Moore tarafından geliştirilen taksonomi esas alınmıştır. Wellman ve Moore’un geliştirmiş olduğu taksonomi, “*Algılama*”, “*Kavrama*” ve “*Genelleme*” olmak üzere üç düzeyden oluşmaktadır (Wellman & Moore, 1975). BİLSEM gelecek farkındalığı psikoeğitim programının yeterlik ve kazanımları Tablo 1’de sunulmuştur.

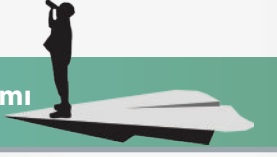
Tablo 1.

BİLSEM Gelecek Farkındalığı Psikoeğitim Programı Yeterlik ve Kazanımlar

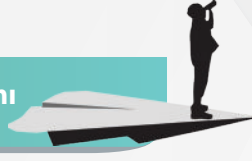
YETERLİKLER	KAZANIMLAR
Kariyer Benliği	1. Yapmaktan hoşlandığı etkinlikleri fark eder. 2. Neleri iyi yapabildiğini fark eder. 3. İlgi ve yeteneklerinin akranlarından farklı olabileceğini ifade eder. 4. Zamanını, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirmesi gerektiğini kavrar. 5. Geleceğine ilişkin merakını gidermek için araştırma yollarını ifade eder. 6. Geleceğe ilişkin sorumluluklarını ifade eder. 7. Verdiği kararların sorumluluğunu fark eder. 8. Geleceğe ilişkin sorumluluk almanın önemini fark eder. 9. Çalışma yaşantısına ilişkin ilgilerini tanır. 10. Güçlükler karşısında vazgeçmeden çaba göstermenin önemini fark eder. 11. Amaç belirlemenin önemini kavrar. 12. İçsel hedefler oluşturması gerektiğini fark eder. 13. Amaca ulaştıracak motivasyon kaynaklarını ifade eder. 14. Amaçlarını gerçekleştirmek için sorumluluklarını ifade eder. 15. Planlamanın nasıl yapıldığını fark eder. 16. Öz düzenlemenin geleceği üzerindeki etkisini kavrar.

YETERLİKLER	KAZANIMLAR
Kariyer Benliği	17. Proaktif davranış geliştirmenin önemini kavrar. 18. Yakın ve uzak çevresinde sosyal girişimcilik örnekleri olduğunun farkına varır. 19. Güçlü yönlerini ifade eder. 20. Zorluklar karşısında başa çıkma yollarını ifade eder. 21. Destek kaynaklarını fark eder. 22. İnsanların yaşamlarında engellerle karşılaşabileceğini fark eder. 23. Başarıya ulaşma konusunda kendine inanmanın önemini kavrar. 24. Azmin geleceği üzerindeki etkisini kavrar. 25. Yeni durumlara uyum sağlamanın önemini kavrar. 26. Yeni durumlarda deneyimlerinden yararlanır. 27. Öğrenmede motivasyonun önemini ifade eder. 28. Öğrenmeye yönelik potansiyelini fark eder.
Seçeneklerin Farkındalığı	1. Yakın çevresindeki meslekleri fark eder. 2. Yakın çevresindeki mesleklerin dışında farklı mesleklerin de olduğunu fark eder. 3. Mesleklerin farklı işler yapabildiğini fark eder. 4. Mesleklerle ilgili bilgilerin nasıl toplanması gerektiğini kavrar. 5. Kişisel özellikleri ile mesleklerin gerektirdiği nitelikler arasındaki ilişkiyi fark eder. 6. Her mesleğin değerli olduğunu kavrar.

YETERLİKLER	KAZANIMLAR
Karar Verme Yetkinliği	1. Kararlarının geleceği üzerindeki etkilerini fark eder. 2. Farklı seçenekler arasından kendine uygun olanı seçer. 3. Kararlarının sorumluluğunu alması gerektiğini kavrar. 4. Gelecekte yapabileceklerine ilişkin kendine inanmanın önemini fark eder.

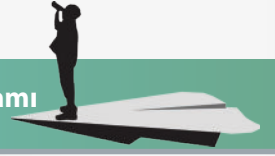
İÇERİK:

BİLSEM gelecek farkındalığı psikoeğitim programının içeriği kazanımlara göre belirlenmiştir. İçeriğin düzenlenmesinde sarmal programlama yaklaşımı esas alınmıştır. Program içeriğinde yer alan konular Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 2.

BİLSEM Gelecek Farkındalığı Psikoeğitim Programı Konuların Yeterlik Alanlarına Dağılımı

YETERLİKLER	KONULAR
KARİYER BENLİĞİ	İlgi ve yeteneklerini tanıma Kariyer uyum yetenekleri Amaç belirleme Öz düzenleme/Proaktiflik Psikolojik sağlamlık Öğrenme çevikliği
SEÇENEKLERİN FARKINDALIĞI	Meslekleri tanıma
KARAR VERME YETKİNLİĞİ	Karar verme

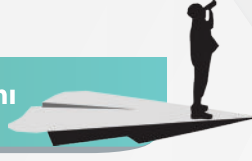
ETKİNLİKLER:

BİLSEM gelecek farkındalığı psikoeğitim programının yeterlik ve kazanımları için belirlenen içerikler etkinlikler yoluyla öğrencilere sunulacak şekilde tasarlanmıştır. Etkinliklerin belirlenen kazanımlara ve içeriğe uygun olmasına özen gösterilmiştir. Etkinliklerde tasarım açısından standardizasyonu sağlamak amacı ile 'Etkinlik Tasarım Formu' geliştirilmiştir. Tablo 3'te kariyer rehberlik programları etkinlik tasarım formu yer almaktadır.

Tablo 3.

Etkinlik Tasarım Formu

ETKİNLİK TASARIM FORMU				
Etkinlik No				
Etkinlik Adı				
Yeterlik				
Kazanımlar				
Süre				
Araç-Gereçler				
Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık				
Süreç (Uygulama Basamakları)				
Değerlendirme:				

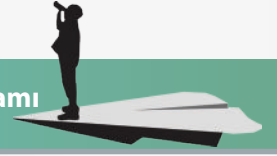

BİLSEM gelecek farkındalığı psikoeğitim programında yer alan etkinliklerin yeterlik alanı, konu ve kazanımlara göre dağılımı Tablo 4'te sunulmuştur.

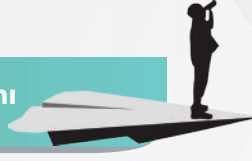
Tablo 4.

BİLSEM Gelecek Farkındalığı Psikoeğitim Programı Etkinliklerin Yeterlik Alanları, Konu ve Kazanımlara Göre Dağılımı

OTURUM	ETKİNLİKLER	YETERLİK	KONU	KAZANIMLAR
1	1. Etkinlik	Kariyer Benliği	İlgi ve Yeteneklerini Tanıma	1. Yapmaktan hoşlandığı etkinlikleri fark eder. 2. Neleri iyi yapabildiğini fark eder. 3. İlgi ve yeteneklerinin akranlarından farklı olabileceğini ifade eder. 4. Zamanını, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirmesi gerektiğini kavrar.
	2. Etkinlik	Kariyer Benliği	Kariyer Uyum Yetenekleri	5. Geleceğine ilişkin merakını gidermek için araştırma yollarını ifade eder. 6. Geleceğe ilişkin sorumluluklarını ifade eder. 7. Verdiği kararların sorumluluğunu fark eder. 8. Geleceğe ilişkin sorumluluk almanın önemini fark eder. 9. Çalışma yaşantısına ilişkin ilgilerini tanır. 10. Güçlükler karşısında vazgeçmeden çaba göstermenin önemini fark eder.
2	1. Etkinlik	Kariyer Benliği	Amaç Belirleme	11. Amaç belirlemenin önemini kavrar. 12. İçsel hedefler oluşturması gerektiğini fark eder. 13. Amaca ulaştıracak motivasyon kaynaklarını ifade eder. 14. Amaçlarını gerçekleştirmek için sorumluluklarını ifade eder.
	2. Etkinlik	Kariyer Benliği	Amaç Belirleme	15. Planlamanın nasıl yapıldığını fark eder. 16. Öz düzenlemenin geleceği üzerindeki etkisini kavrar. 17. Proaktif davranış geliştirmenin önemini kavrar. 18. Yakın ve uzak çevresinde sosyal girişimcilik örnekleri olduğunun farkına varır.

OTURUM	ETKİNLİKLER	YETERLİK	KONU	KAZANIMLAR
3	1. Etkinlik	Kariyer Benliği	Psikolojik Sağlamlık	19. Güçlü yönlerini ifade eder. 20. Zorluklar karşısında başa çıkma yollarını ifade eder. 21. Destek kaynaklarını fark eder. 22. İnsanların yaşamlarında engellerle karşılaşabileceğini fark eder. 23. Başarıya ulaşma konusunda kendine inanmanın önemini kavrar. 24. Azmin geleceği üzerindeki etkisini kavrar.
	2. Etkinlik	Kariyer Benliği	Öğrenme Çevikliği	25. Yeni durumlara uyum sağlamanın önemini kavrar. 26. Yeni durumlarda deneyimlerinden yararlanır. 27. Öğrenmede motivasyonun önemini ifade eder. 28. Öğrenmeye yönelik potansiyelini fark eder.
4	1. Etkinlik	Seçeneklerin Farkındalığı	Meslekleri Tanıma	1. Yakın çevresindeki meslekleri fark eder. 2. Yakın çevresindeki mesleklerin dışında farklı mesleklerin de olduğunu fark eder. 3. Mesleklerin farklı işler yapabildiğini fark eder. 4. Mesleklerle ilgili bilgilerin nasıl toplanması gerektiğini kavrar. 5. Kişisel özellikleri ile mesleklerin gerektirdiği nitelikler arasındaki ilişkiyi fark eder. 6. Her mesleğin değerli olduğunu kavrar.
	2. Etkinlik	Karar Verme Yetkinliği	Karar Verme	1. Kararlarının geleceği üzerindeki etkilerini fark eder. 2. Farklı seçenekler arasından kendine uygun olanı seçer. 3. Kararlarının sorumluluğunu alması gerektiğini kavrar. 4. Gelecekte yapabileceklerine ilişkin kendine inanmanın önemini fark eder.

Değerlendirme

BİLSEM gelecek farkındalığı psikoeğitim programında değerlendirme belirlenen kazanımlara ne derece ulaşıp, ulaşılmadığının kontrol edilmesi sürecini ifade eder. Bu süreçte kontrol listeleri, etkinlik değerlendirme formları, derecelendirmeli anket formları, açık uçlu sorular, anket formları, yarı yapılandırılmış görüşme formları ve ölçekler kullanılabilir (Nazlı, 2016). BİLSEM gelecek farkındalığı psikoeğitim programı etkinliklerinin değerlendirilmesi sürecinde etkinlik değerlendirme formları kullanılmıştır.

Programın Uygulanması

Program BİLSEM rehber öğretmen/psikolojik danışmanları tarafından uygulanır. Programın uygulanması sürecinde büyük gruplar yerine 8-12 kişilik öğrenci gruplarıyla çalışılması önerilir. Programı uygulayacak rehber öğretmen/psikolojik danışmanların programı benimsemesi ve programın gerekliliğine inanması programdan beklenen verimin alınması açısından büyük önem taşımaktadır. Ayrıca programın uygulanması için zaman planlaması, fiziksel donanım ve araç gereçlerin hazırlanması programın uygulamadaki başarısını arttıran diğer unsurlardır.

Programın Değerlendirilmesi

Rehberlik programlarının değerlendirilmesi kısa vadeli değerlendirme, orta vadeli değerlendirme ve uzun vadeli değerlendirme olmak üzere üç aşamada ele alınabilir. Kısa vadeli değerlendirmede (Süreç Değerlendirme) etkinliklerin uygulanmasının hemen sonrasında ortaya çıkan sonuçlar açısından öğrencilerin kazanımları değerlendirilir. Orta vadede değerlendirme (Sonuç Değerlendirme) program tamamladıktan sonra öğrencilerin kazanımları elde etme düzeyinin belirlenmesini ifade eder. Uzun vadeli değerlendirmede ise (İzleme Değerlendirmesi) öğrenciler okuldan mezun olduktan sonra programın onlar üzerindeki etkileri değerlendirilir. (Gysbers, 1995). BİLSEM gelecek planlama psikoeğitim programının değerlendirilmesi kısa, orta ve uzun vadede değerlendirme süreçleri ile gerçekleştirilecektir. Bu süreçte kullanılabilecek örnek program değerlendirme formu (öğrenci öz değerlendirme formu) kitabın sonunda **Ek 4**'te verilmiştir.

1. OTURUM

Etkinlik No: 1

Etkinlik Adı: Hoşlandıklarım ve Yapabildiklerim

Yeterlik: Kariyer Benliği

Kazanımlar:

1. Yapmaktan hoşlandığı etkinlikleri fark eder.
2. Neleri iyi yapabildiğini fark eder.
3. İlgi ve yeteneklerinin akranlarından farklı olabileceğini ifade eder.
4. Zamanını, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirmesi gerektiğini kavrar.

Süre: 40 Dakika

Araç-Gereçler: Renkli A4 kâğıtları (Öğrenci Sayısı Kadar)
Ne Öğrendim Panosu

Ek 1. Maceracı Pamuk Hikâyesi

Ek 2. Etkinlikten Yansıyanlar Formu

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık

- ✓ Uygulayıcı etkinlik için uygun ortamı ve araç gereçleri hazırlar. Yönergeye hâkim olmak için etkinliği önceden okur.
- ✓ Sınıfta duvar panosuna “Ne Öğrendim Panosu” yazısı asılır. (Pano yoksa 90x120 ölçülerinde mantar pano temin edilir.)
- ✓ Renkli A4 kâğıtları hazır hale getirilir.

Süreç (Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı “Sevgili öğrenciler hoş geldiniz, 4 oturum devam edecek olan Gelecek Farkındalığı Psikoeğitim Programı’na bugün başlıyoruz. Haftada 1 gün sizlerle birlikte olacağız. Her hafta 40+40 toplam 80 dakika olacak şekilde iki etkinlik yapacağız. Etkinlikler arasında 10 dakika mola vereceğiz. Bu program kapsamında; ilgi ve yeteneklerini tanıma, sorumluluklar, amaç belirleme, plan yapma, meslekleri tanıma ve karar verme gibi konulara ilişkin çeşitli etkinlikler yapacağız.” açıklamasını yapar.

2. Uygulayıcı “İlk etkinliğimize başlamadan önce kısa bir tanışma etkinliği yapalım, herkes sırayla önce adını sonra yapmaktan hoşlandığı bir şeyi söylesin... Örneğin Ben... yüzmeyi severim.” der ve tanışma etkinliğini gerçekleştirir.

3. Uygulayıcı “Programın amacına ulaşabilmesi ve süreci verimli geçirebilmemiz için bazı kurallara ihtiyacımız var.” der ve öğrencilerle birlikte grup kuralları oluşturulur.

Örneğin;

- ✓ Oturumlara zamanında gelmek
- ✓ Arkadaşımızın sözünü bitirmesini beklemek
- ✓ Birbirimize saygı göstermek
- ✓ Etkinliklere aktif katılım sağlamak
- ✓ Gizlilik
- ✓ İş birliği içinde çalışmak

4. Uygulayıcı “Şimdi size Maceracı Pamuk’un hikayesini okuyacağım. Beni dikkatli bir şekilde dinlemenizi istiyorum” der ve ilgili masalı okur. **(Ek 1. Maceracı Pamuk Hikayesi)**

5. Uygulayıcı “Gördüğünüz gibi Pamuk’un yapmaktan hoşlandığı ve iyi yapabildiği birçok şey var.” der ve devamında şu soruları sırayla yöneltir.

Sizler neleri yapmaktan hoşlanıyorsunuz? (Öğrencilerden yanıtlar alınır.)

Peki; neleri daha iyi yaparsınız? (Öğrencilerden yanıtlar alınır. Yanıt gelmemesi

durumunda şu örnekler verilebilir; iyi resim yaparım, iyi yüzerim, odamı düzenlemede iyiyimdir, vb.)

6. Öğrencilerden yanıtlar alındıktan sonra uygulayıcı *“Sevgili öğrenciler, yapmaktan hoşlandığımız faaliyetler bizim ilgilerimizdir, iyi yaptığımız faaliyetler ise bizim yeteneklerimizdir. Örneğin, resim yapmaktan veya futbol oynamaktan hoşlanmamız ilgimizi, güzel resim yapmamız veya iyi futbol oynamamız o alanlarda yetenekli olduğumuzu gösterir.”* açıklamasını yapar.

7. Uygulayıcı *“Şimdi de sizlerle ilgi ve yeteneklerimize ilişkin uçak uçurma etkinliği yapalım.”* der ve öğrencilere renkli A4 kâğıtları dağıttıktan sonra *“Dağıttığım A4 kâğıtları ile bir uçak yapmanızı, (Uygulayıcı gerektiğinde uçak yapımını gösterir.) uçağın kanatlarından birine ilgilerinizi diğerine ise yeteneklerinizi yazmanızı istiyorum.”* açıklamasını yapar.

8. Uygulayıcı, *“Şimdi ayağa kalkarak uçağınızı uçurmanızı, ardından uçurulan uçaklar arasından kendi uçağınızın dışında başka bir uçak almanızı ve üzerindeki yazılanları okumanızı istiyorum.”* der. Daha sonra aşağıdaki soruları sırayla öğrencilere yöneltir ve paylaşımları alır.

- ✓ Arkadaşlarınızın, sizinle ortak olan ilgi ve yetenekleri nelerdir?
- ✓ Arkadaşlarınızın, sizinkilerden farklı olan ilgi ve yetenekleri nelerdir?

9. Uygulayıcı *“Sevgili öğrenciler hepimizin ilgi ve yetenekleri birbirinden farklı olabileceği gibi benzerlik de gösterebilir. Sizler de ilgi ve yeteneklerinizi tanımaya çalışmalı, bunları geliştirmek için ilgi ve yetenekleriniz doğrultusundaki faaliyetlere katılmaya özen göstermelisiniz.”* açıklamasını yapar.

Değerlendirme

Uygulayıcı, öğrencilere *“Bugün hangi ilgi ve yeteneklerini fark ettin?”* sorusunu sorarak öğrenci uygulama kitapçığındaki **Ek 2**. Etkinlikten Yansıyanlar Formu’ndaki uçak görselinin bir kanadına ilgilerini bir kanadına yeteneklerini yazmasını ister ve sonrasında gönüllü öğrencilerin paylaşımları alınarak etkinlik sonlandırılır.

Ek 1. Maceracı Pamuk Hikâyesi

Maceracı Pamuk

Yemyeşil ormanların içinde oyun oynamayı çok seven, beyaz renkli, tüyleri yumuşacık Pamuk isimli bir köpek varmış. Ailesiyle mutlu bir şekilde yaşarmış. Ormanda gezinirken ormanın arasındaki düzlükte hayvan dostlarının oluşturduğu bir kalabalık görmüş. Merakla kalabalığa yönelmiş. Pamuk'u gören Bilge Baykuş onu yanlarına çağırmış. Pamuk, burada ne olduğunu henüz anlayamadan bir yarışmacı olarak ilan edilmiş. Neyse ki yarışma kurallarının yazılı olduğu bir kâğıt kendisine verilmiş. Pamuk kuralları hızlıca okumuş.

Yarışma üç parkurdan oluşuyormuş. İlk parkurda her bir ağaç kovuğuna **sanat, spor, bilim** tabelaları asılıymış. Her yarışmacı kendisine ayrılan ağaç kovuğuna giriyor; orada **sanat, spor, bilim** alanlarında etkinlikler yapıyor sonra bu etkinliklerden en çok hoşuna gidenleri defterine not ediyormuş. Belirlenen sürede tüm yarışmacılar gibi Pamuk da ilgi duyduğu, yapmaktan hoşlandığı faaliyetleri belirleyip yazmış. Bunlar; **resim yapmak, bitkileri incelemek ve koşmak**mış. Bu parkuru tamamlayan Pamuk hemen ikinci parkura geçmiş. Bu parkurda ise neleri iyi yaptığını fark etmesi isteniyormuş. Pamuk hiç vakit kaybetmeden yine bütün ağaç kovuklarına girerek neleri iyi yaptığını belirlemek için çeşitli etkinlikler yapmış. En iyi yaptıklarını; **dans etmek, şiir okumak, fotoğraf çekmek ve koşmak** şeklinde listelemiş. Pamuk son parkura geldiğinde heyecandan yorulduğunun farkında bile değilmiş! Hızla son parkura geçen Pamuk bu parkurda hem yapmaktan hoşlandığı hem de iyi yaptığı alanları belirlemeye çalışmış. Karar vermekte oldukça zorlanmış fakat sonunda Pamuk hem yapmaktan hoşlandığı hem de iyi yaptığı üç alanı; **müzik, bitkileri inceleme ve basketbol** olarak belirleyebilmiş ve yarışmayı tamamlamış.

Üç parkurda da görevlerini yerine getiren hayvan dostlarımız alkışlanmış ve her birine en sevdiği yiyecek, ödül olarak verilmiş. Pamuk en sevdiği yiyecek olan sosisleri iştahla yemiş. Güneş batarken evine dönen Pamuk hem yapmaktan hoşlandığı hem de iyi yaptığı alanlarda zamanını değerlendirmek istediğini ailesiyle coşkulu bir şekilde paylaşmış.

Ek 2. Etkinlikten Yansıyanlar Formu

Resimde gördüğünüz uçağın bir kanadına ilgilerinizi, diğer kanadına ise yeteneklerinizi yazınız.

Etkinlik No: 2

Etkinlik Adı: Parçaları Birleştir Geleceğini Oluştur

Yeterlik: Kariyer Benliği

Kazanımlar:

5. Geleceğine ilişkin merakını gidermek için araştırma yollarını ifade eder.
6. Geleceğe ilişkin sorumluluklarını ifade eder.
7. Verdiği kararların sorumluluğunu fark eder.
8. Geleceğe ilişkin sorumluluk almanın önemini fark eder.
9. Çalışma yaşantısına ilişkin ilgilerini tanır.
10. Güçlükler karşısında vazgeçmeden çaba göstermenin önemini fark eder.

Süre: 40 Dakika

Araç-Gereçler: Kurşun Kalem
Renkli Boyama Kalemleri
Yeterli Sayıda Makas
Ek 1. “Parçaları Birleştir Geleceğini Oluştur” Formu
Ek 2. Etkinlikten Yansıyanlar Formu

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık

Uygulayıcı etkinlik için uygun ortamı ve araç gereçleri hazırlar. Yönergeye hâkim olmak için etkinliği önceden okur.

- ✓ Renkli boyama kalemleri hazır hale getirilir.
- ✓ Etkinlik yönergesi ve bilgi notu gözden geçirilir.

Süreç (Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı *“Sevgili öğrenciler; ilk etkinliğimizde ilgi ve yeteneklerimizden bahsettik. Şimdi ise geleceğimizle ilgili neler yapabileceğimize, almamız gereken sorumluluklarımıza, merak ve ilgilerimize yönelik “Parçaları Birleştir Geleceğini Oluştur” etkinliğini yapacağız.”* açıklamasını yapar.

2. Öğrenci uygulama kitapçığındaki **Ek 1. Parçaları Birleştir Geleceğini Oluştur Formu**’ndaki parçaları belirtilen şekilde kesmeleri istenir. Bu esnada uygulayıcı, öğrencilerin süreç içerisinde kullanacakları boyama kalemlerini dağıtır.

3. Uygulayıcı tahtayı ya da duvarı göstererek *“Burada bir televizyon olduğunu hayal edin. Bu televizyon, televizyonu açan kişinin geleceğini gösteriyormuş. Şimdi bu televizyonu açtığınızı düşünün. Gelecekte nasıl bir yaşamın var?”* açıklamasını yapar ve ardından etkinlik uygulaması için aşağıdaki yönergeleri sırayla ifade eder

4. Gelecek İlgisi (1. Parça): *“Nasıl bir geleceğe sahipsin? Örneğin nerede yaşıyorsun, kimlerle yaşıyorsun, ne iş yapıyorsun? Gördüklerinizi birinci parçaya yazınız.”* Uygulayıcı öğrencilere bu parçayı istedikleri renge boyamalarını söyler. Öğrenciler boyamalarını tamamladıktan sonra diğer soruya geçer.

5. Gelecek Kontrolü (2. Parça): *“Bu gördüklerinizin gerçekleşmesi için neler yapmanız gerekir? Örneğin çalışma disiplinine sahip olmak, kararlı olmak, çalışma isteğine sahip olmak gibi. İkinci parça içine yazınız.”* Uygulayıcı öğrencilere bu parçayı istedikleri renge boyamalarını söyler. Öğrenciler boyamalarını tamamladıktan sonra diğer soruya geçer.

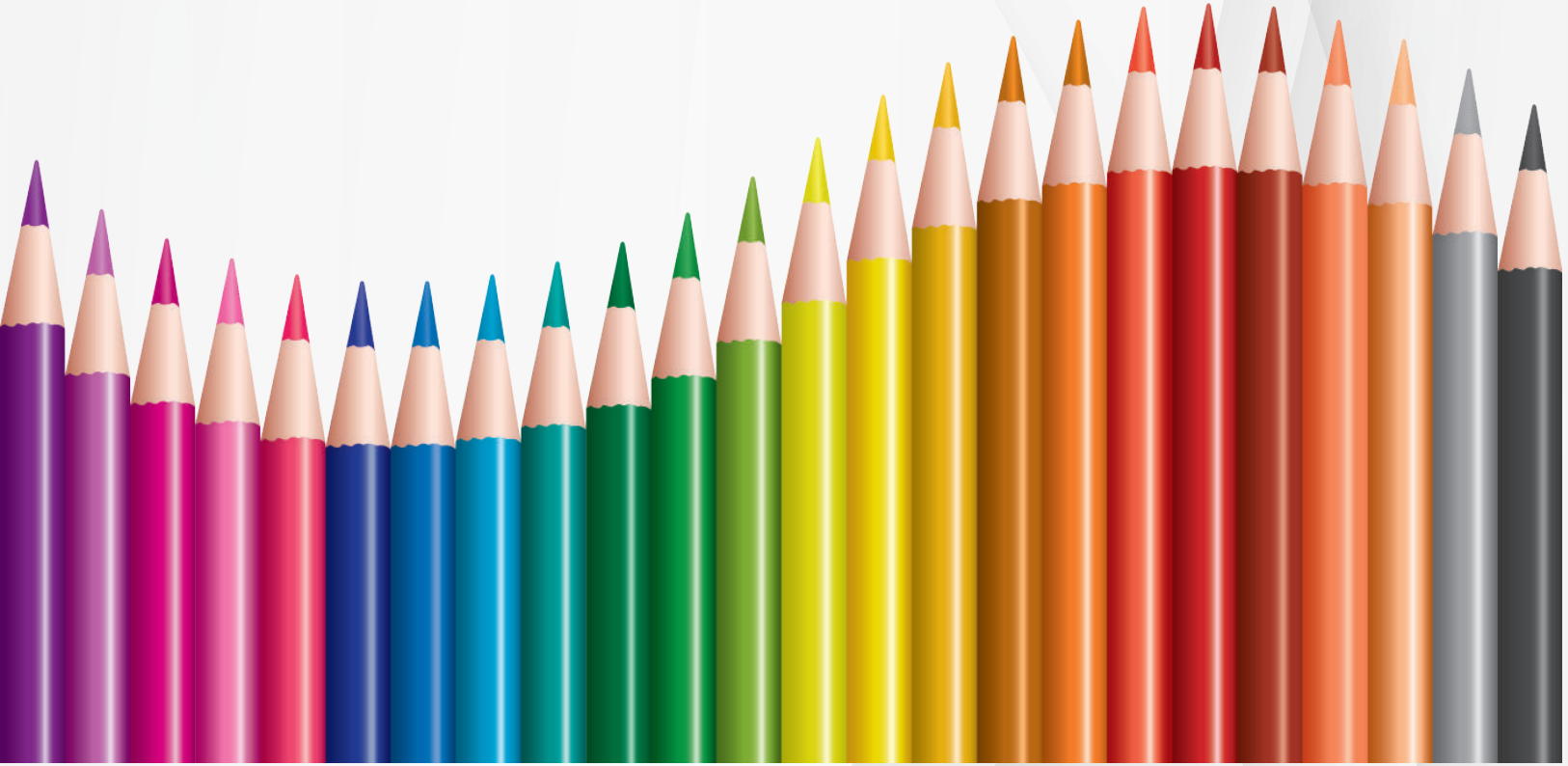
6. Gelecek Merakı (3. Parça): “Hedeflerinize ulaşmak için ne tür araştırmalar yapmalısınız? Örneğin rehberlik servisinden destek almak, kütüphaneden veya internetten araştırma yapmak gibi. Üçüncü parça içine yazınız.” Uygulayıcı öğrencilerin bu parçayı istedikleri renge boyamalarını söyler. Öğrenciler boyamalarını tamamladıktan sonra diğer soruya geçilir.

7. Gelecek Güveni (4. Parça): “Hedeflerinizi gerçekleştirmek için hangi özellikleriniz size yardımcı olur? Örneğin azim, iş birliği, problem çözme gibi. Dördüncü parça içine yazınız” der ve yazmaları ister. Uygulayıcı, öğrencilerin bu parçayı istedikleri renge boyamalarını söyler. Uygulayıcı öğrencilerin form parçalarını birleştirmelerini ister ve ardından gönüllü öğrenciler yaptıkları etkinliği büyük grupta paylaşır.

8. Uygulayıcı “Sevgili öğrenciler; geleceğimize yön vermek ve hedeflerimize ulaşmak için sizlerin de ifade ettiği gibi, gelecekle ilgili planlamalar yapmamız bunlara yönelik sorumluluklar almamız, kendimize güvenmemiz, araştırma yapmamız ve yapabileceğimize inanmamız gerekir.” açıklamasını yapar.

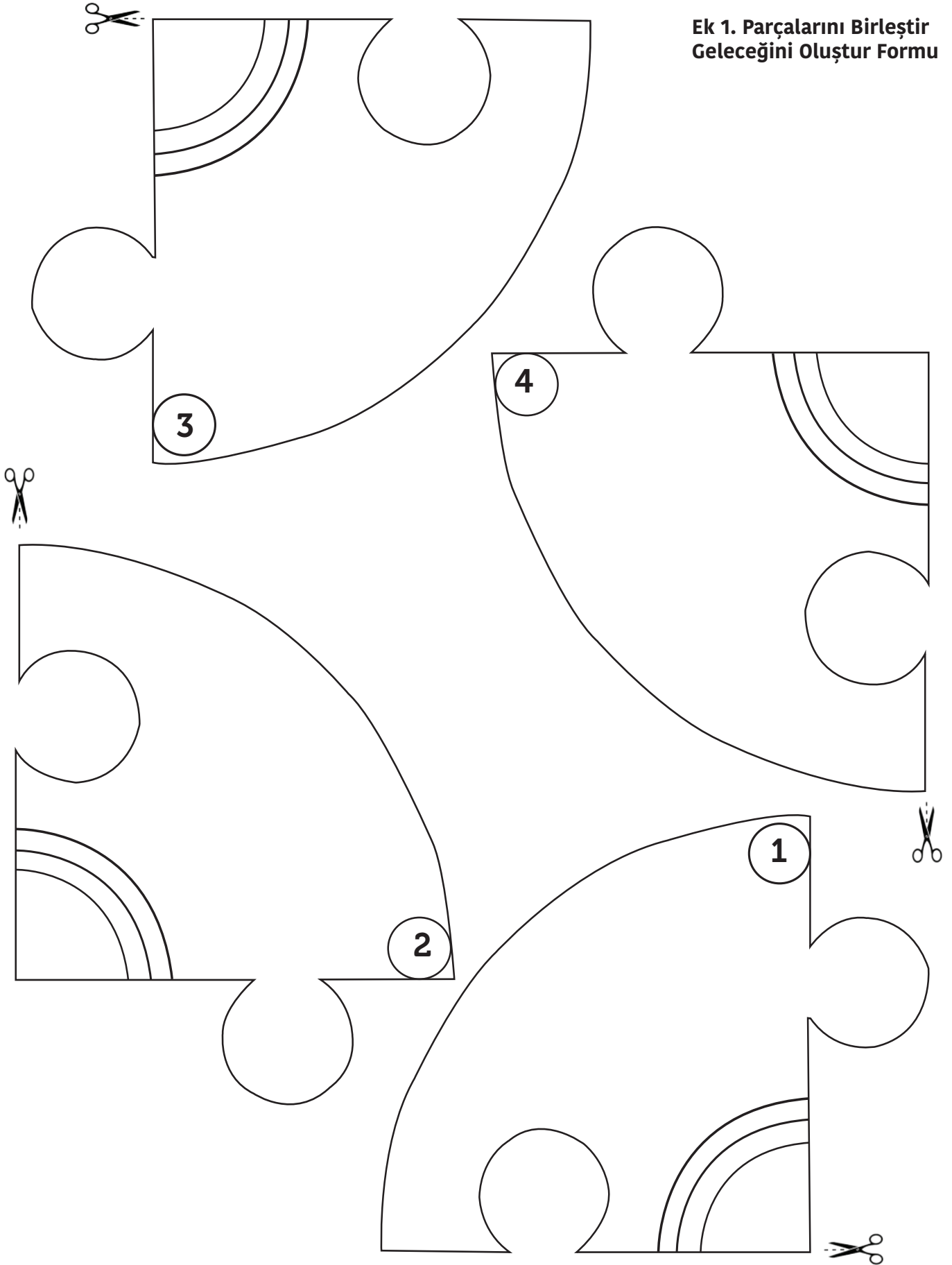
Değerlendirme

Uygulayıcı öğrencilerin bu oturum sonunda etkinlikle ilgili akıllarında kalan 4 kelimeyi öğrenci uygulama kitapçığında bulunan “**Ek 2. Etkinlikten Yansıyanlar Formu**” yapbozuna yazmalarını ister. Gönüllü öğrencilerden paylaşım alınır ve etkinlik sonlandırılır.

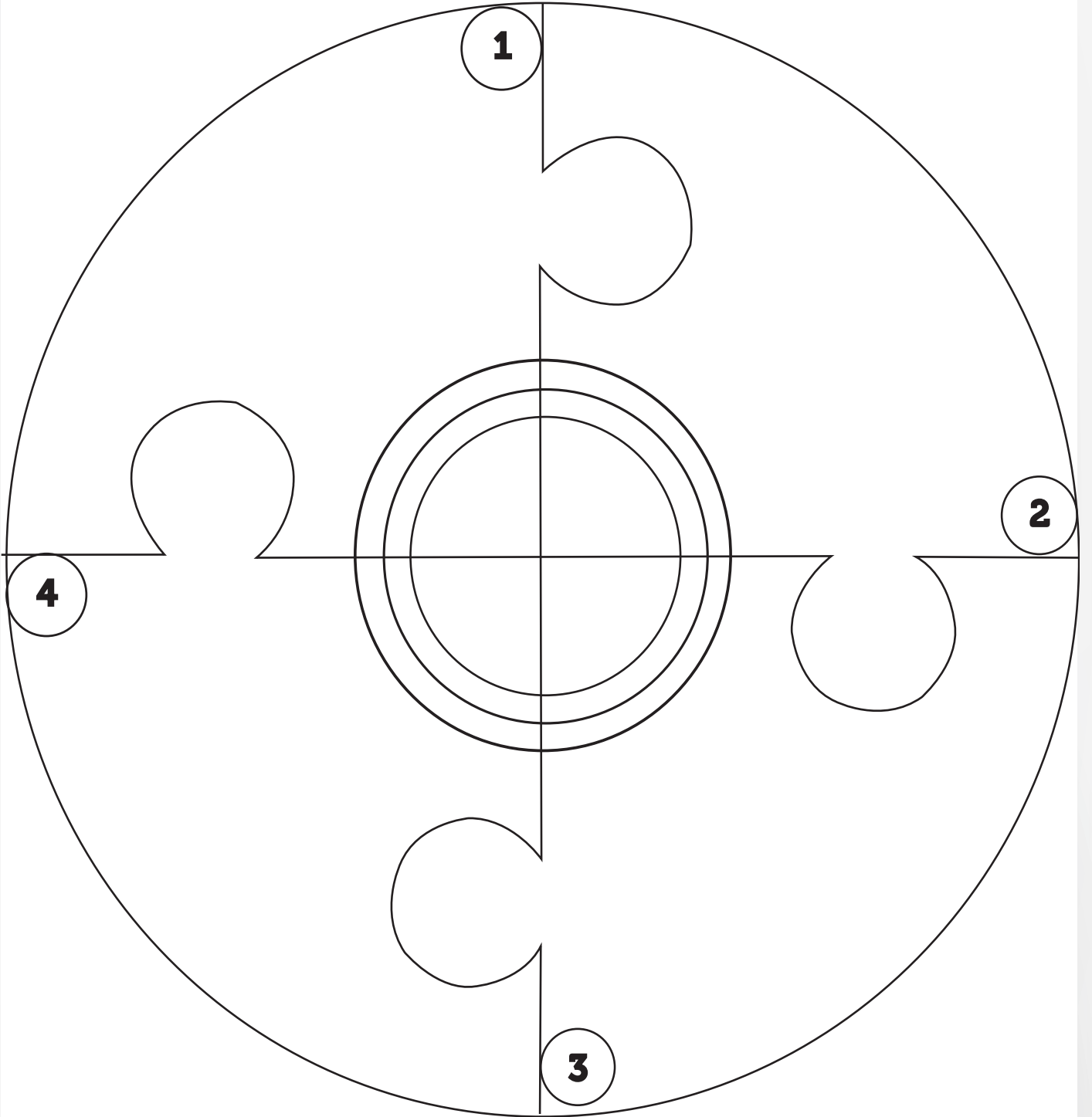
**Ek 1. Parçalarını Birleştir
Geleceğini Oluştur Formu**

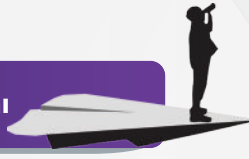

Ek 2. Etkinlikten Yansıyanlar Formu

Bu oturum sonunda etkinlikle ilgili aklınızda kalan 4 kelimeyi aşağıdaki yapbozun herhangi bir yerine yazınız.

2. OTURUM

Etkinlik No: 1

Etkinlik Adı: Gelece ğe İz Bırakıyorum

Yeterlik: Kariyer Benli ği

Kazanımlar:

- 11. Amaç belirlemenin önemini kavrar.
- 12. İçsel hedefler oluşt urması gerekti ğini fark eder.
- 13. Amaca ulaşt ırarak motivasyon kaynaklarını ifade eder.
- 14. Amaçlarını gerçekleşt irmek için sorumluluklarını ifade eder.

Süre: 40 Dakika

Araç-Gereçler: Boya Kalemleri, Makas ve El İzlerinin Asılabil ece ği Pano

Ek 1. El Çizimi İçin Boş Sayfa

Ek 2. Örnek El Formu

Ek 3. Etkinlikten Yansıyanlar Formu

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık

Uygulayıcı etkinlik için uygun ortamı ve araç gereçleri hazırlar. Yönergeye hâkim olmak için etkinliği önceden okur.

Süreç (Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı öğrencilere “Sevgili öğrenciler, geçen hafta ilgi ve yeteneklerimizi tanımanın ve geleceğe ilişkin sorumluluk almanın önemine ilişkin etkinlikler gerçekleştirdik. Bu hafta ise amaç belirlemek, öz düzenleme ve bunları nasıl gerçekleştireceğimiz konularında etkinlikler yapacağız. Şimdi sizlerle amaçlarımızla ilgili “*Geleceğe İz Bırakıyorum*” etkinliğini yapalım” der ve ardından tüm öğrencilerden Öğrenci Uygulama Kitapçığındaki **Ek 1. El Çizimi İçin Boş Sayfa**’yı açmalarını ister.

2. Öğrencilerden **Ek 1. El Çizimi İçin Boş Sayfa** üzerine ellerini koyarak ellerinin şeklini çizmeleri istenir. Çizim bittikten sonra uygulayıcı elinin avuç içini göstererek “*Şimdi çizdiğiniz elin avuç içine gelecekte gerçekleştirmek istediğiniz amaçlarınızı yazın. Bu amaçlar birden fazla olabilir. Örneğin yüzmeyi öğrenmek, keman çalmayı öğrenmek, bir proje hazırlamak vb.*” açıklamasını yapar.

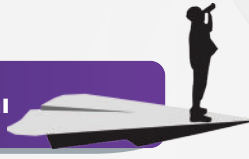
3. Uygulayıcı elini açıp parmaklarını göstererek, “*Her parmağın içerisine birazdan soracağım soruların yanıtlarını, sırayla yazmanızı istiyorum*” der ve aşağıdaki soruları yöneltir.

- ✓ Bu amaçları gerçekleştirmek için sorumluluklarınız neler olabilir?
- ✓ Amaçlarınızı gerçekleştirmek için kimlerden yardım alabilirsiniz?
- ✓ Bu amaçlara ulaşmada sizi neler engelleyebilir?
- ✓ Bu engelleri aşmak için çözüm önerileriniz nelerdir?

Amaçlara ulaşmak için kendinizde ne gibi değişiklikler yapmanız gerekir? Öğrenciler cevapları yazdıktan sonra gönüllü öğrencilerden paylaşımları istenir.

4. Uygulayıcı “*Şimdi çizdiğiniz eli istediğiniz renge boyayabilirsiniz.*” der. Ardından “*Haydi sevgili öğrenciler, boyadığınız el izinizi kitapçıktan keserek panoya asalım ve geleceğe el izimizi bırakalım.*” der.

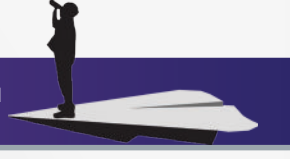
5. Uygulayıcı elini göstererek “*Evet sevgili öğrenciler amaçlarımızı ve bu amaçlara ulaşmak için yapmamız gerekenleri çizdiğimiz elin içine yazdık. Bu etkinlikte hepimizin amaçları olduğunu ve bu amaçlara ulaşabilmek için neler yapmamız gerektiğini fark ettik.*” açıklamasını yapar.

Değerlendirme

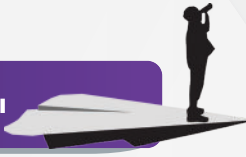
Uygulayıcı öğrencilerden Öğrenci Uygulama Kitapçığındaki **Ek 3**. Etkinlikten Yansıyanlar Formunu açmalarını ister. Daha sonra öğrencilere “*Gelecek, amaç, sorumluluk, engel, çözüm, değişiklik kelimelerini kullanarak boşluğa bir cümle yazmanızı istiyorum*” der. Gönüllü öğrencilerin yazdıkları cümleleri grupta paylaşmaları istenir ve etkinlik sonlandırılır.

Ek 1. El Çizimi İçin Boş Sayfa

Ek 2. Örnek El Formu

Bu amaçları gerçekleştirmek için sorumluluklarınız neler olabilir?

Amaçlarınızı gerçekleştirmek için kimlerden yardım alabilirsiniz?

Bu amaçlara ulaşmada sizi neler engelleyebilir?

Bu engelleri aşmak için çözüm önerileriniz nelerdir?

Amaçlara ulaşmak için kendinizde ne gibi değişiklikler yapmanız gerekir?

Amaçlarınız:

- ✓
- ✓
- ✓

Ek 3. Etkinlikten Yansıyanlar Formu

Gelecek

Amaç

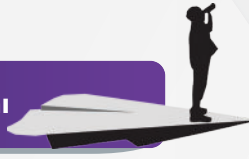
Sorumluluk

Değişiklik

Çözüm

Engel

Yukarıdaki kelimelerin içinde bulunduğu bir cümleyi aşağıya yazınız.

Etkinlik No: 2

Etkinlik Adı: Planlama Hikâyem

Yeterlik: Kariyer Benliği

Kazanımlar:

- 15. Planlamanın nasıl yapıldığını fark eder.
- 16. Öz düzenlemenin geleceği üzerindeki etkisini kavrar.
- 17. Proaktif davranış geliştirmenin önemini kavrar.
- 18. Yakın ve uzak çevresinde sosyal girişimcilik örnekleri olduğunun farkına varır.

Süre: 40 Dakika

Araç-Gereçler: **Ek 1.** Durum Kartları
Ek 2. Etkinlikten Yansıyanlar Formu

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık

- ✓ Etkinlik yönergesi ve bilgi notu gözden geçirilir.

Süreç (Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı “Sevgili öğrenciler; bir önceki etkinliğimizde amaç belirlemenin önemi ile ilgili konuştuk. Şimdi ise farklı fikirleri ifade etmenin önemi ve nasıl planlama yapacağımız ile ilgili bir etkinlik uygulayacağız.” açıklamasını yapar.

2. Uygulayıcı, öğrencileri 3-4 kişilik küçük gruplara ayırır. **Ek 1.** Durum Kartlarını her öğrencinin öğrenci uygulama kitapçısından açmasını ister. Daha sonra “Sevgili öğrenciler plan yapmak kısaca düzen oluşturmamızı, sorumluluk geliştirmemizi ve hedeflerimize ulaşmamızı sağlar. Şimdi uygulama kitapçığınızda bulunan **Ek 1.** Durum Kartlarındaki durumları okumanızı ve altında yer alan sorular doğrultusunda çözüme yönelik bir plan hazırlamanızı istiyorum.” der ve oluşturdukları planı büyük grup ile paylaşımlarını ister.

3. Uygulayıcı “Yaptığımız etkinlikte, karşılaştığınız problemlerin çözümüne yönelik bir plan oluşturmaya görmüş olduk.” der.

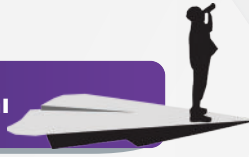
4. Uygulayıcı, “Sezen, geçen hafta girdiği sınavın sonuçları okunduğunda notunun düşük olduğunu gördü ve buna çok üzüldü. Akşam yemeğinden sonra neden düşük not aldığını düşünmeye başladı ve ertesi gün arkadaşı Ayşe ile bu durumu konuştu. Ayşe ile konuştuktan sonra, kendisinin ders çalışmak yerine tabletle daha fazla zaman geçirdiğini fark etti. Artık tabletle geçirdiği zamanı sınırlaması ve ders çalışmaya daha çok zaman ayırması gerektiğini anlamıştı. Bunu nasıl yapacağına karar vermek için verimli ders çalışma konusunu araştırdı ve öğrendikleri doğrultusunda hayatında değişiklikler yapmaya başladı. Bu değişikliklerin kendisine faydalı olduğunu görünce, verimli ders çalışmakla ilgili bilgilerini okuldaki diğer arkadaşlarıyla da paylaşmak istedi. Bu amaçla okul müdürüne, arkadaşları için hazırladığı verimli ders çalışma bilgi notunu okulun web sitesinde yayınlamak ve okul panosunda sergilemek istediğini söyledi. Gerekli izinleri alarak isteklerini gerçekleştirdi.” sosyal girişimcilik örneğini okur ve öğrencilere soruları yöneltir.

- ✓ Sizin çevrenizde de benzer örnekler var mı?
- ✓ Peki, bu tarz planlar yapmamızın geleceğimiz üzerindeki etkisi neler olabilir?

5. Uygulayıcı cevapları aldıktan sonra, “Evet çocuklar, sizlerin de söylediği gibi karşılaştığımız sorunları fark etmemiz ve bunları çözmek için planlamalar yapmamız, bizi daha başarılı kılar.” açıklamasını yapar.

Değerlendirme

Uygulayıcı etkinliğin değerlendirilmesine yönelik olarak **Ek 2.** Etkinlikten Yansıyanlar Formu’nu öğrencilerin doldurmasını ister ve etkinliği sonlandırır.

Ek 1. Durum Kartları

Örnek Durum 1: Kantin

“Sevgili öğrenciler aşağıda günlük hayatta karşılaşılabileceğimiz bir durum ifade edilmiştir. Lütfen durumu okuduktan sonra sorulan sorular doğrultusunda çözüme yönelik plan akışınızı hazırlayınız.”

Okulunuzda kantin bulunmamaktadır. Siz ve okuldaki diğer arkadaşlarınız bazı ihtiyaçlarınızı kantin olmadığı için karşılamakta zorlanmaktasınız. Bu durum sizi oldukça rahatsız etmekte ve bazı engeller olsa da buna bir çözüm bulma konusunda kararlısınız. Bu sorunun çözümü için bir plan yapmanız gerekmektedir.

Yapacağınız planda, verilen duruma uygun olarak;

✓ İhtiyaçlarınız neler olabilir?

.....

.....

.....

✓ Bu planı uygularken ne gibi engellerle karşılaşabilirsiniz?

.....

.....

.....

✓ Bu engelleri aşmak için neler yapabilirsiniz?

.....

.....

.....

✓ Yaptığınız plan için kimlerden destek alabilirsiniz?

.....

.....

.....

✓ Yaptığınız bu çalışmanın sürekliliğini nasıl sağlayabilirsiniz?

.....

.....

.....

Örnek Durum 2: Sokak Hayvanları

“Sevgili öğrenciler aşağıda günlük hayatta karşılaşılabileceğimiz bir durum ifade edilmiştir. Lütfen durumu okuduktan sonra sorulan sorular doğrultusunda çözüme yönelik plan akışınızı hazırlayınız.”

Yaşadığınız mahallede sokak hayvanlarının barınma ve yemek ihtiyacının olduğunu gözlemlediniz. Bu durum sizi üzmemekte ve buna bir çözüm bulmanız gerektiğini düşünüyorsunuz. Arkadaşlarınıza bu durumu anlattınız ve sorunu çözmek için hep beraber bir şeyler yapmaya karar verdiniz.

Yapacağınız planda, verilen duruma uygun olarak;

✓ İhtiyaçlarınız neler olabilir?

.....

.....

.....

✓ Bu planı uygularken ne gibi engellerle karşılaşabilirsiniz?

.....

.....

.....

✓ Bu engelleri aşmak için neler yapabilirsiniz?

.....

.....

.....

✓ Yaptığınız plan için kimlerden destek alabilirsiniz?

.....

.....

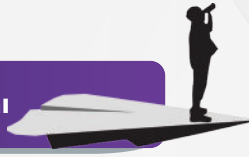
.....

✓ Yaptığınız bu çalışmanın sürekliliğini nasıl sağlayabilirsiniz?

.....

.....

.....

Örnek Durum 3: Doğa Kampı

“Sevgili öğrenciler aşağıda günlük hayatta karşılaşılabileceğimiz bir durum ifade edilmiştir. Lütfen durumu okuduktan sonra sorulan sorular doğrultusunda çözüme yönelik plan akışınızı hazırlayınız.”

Arkadaşlarınızla bir doğa kampı yapmaya karar verdiniz. Bu sizin büyük hayallerinizden birisi ancak bu konuda çok tecrübeniz olmadığı için bazı tereddütleriniz var. Bu kampı yapabilmek için planlama yapmanız gerekmektedir.

Yapacağınız planda, verilen duruma uygun olarak;

✓ İhtiyaçlarınız neler olabilir?

.....

.....

.....

✓ Bu planı uygularken ne gibi engellerle karşılaşabilirsiniz?

.....

.....

.....

✓ Bu engelleri aşmak için neler yapabilirsiniz?

.....

.....

.....

✓ Yaptığınız plan için kimlerden destek alabilirsiniz?

.....

.....

.....

✓ Yaptığınız bu çalışmanın sürekliliğini nasıl sağlayabilirsiniz?

.....

.....

.....

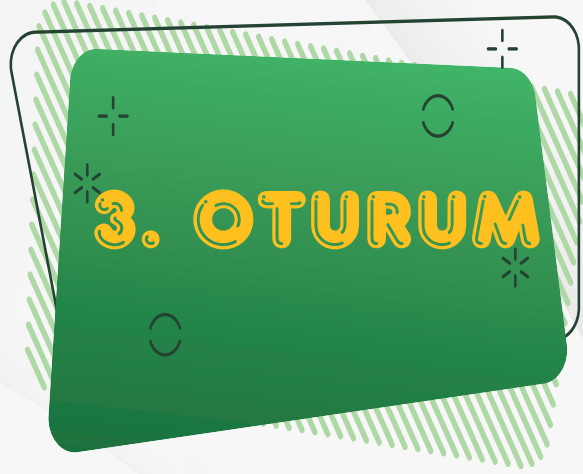
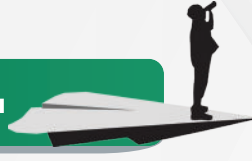

Ek 2. Etkinlikten Yansıyanlar Formu

1) Bugün insanların
.....
..... olmak için çalışması
gerektiğini/çalıştığını öğrendim.

2) Bugün insanlar gelecekle ilgili meraklarını
.....
..... yaparak giderdiklerini öğrendim.

3) Bugün geleceğim için
.....
..... yapmam gerektiğini öğrendim.

Etkinlik No: 1

Etkinlik Adı: Hayaller Adasına Yolculuk

Yeterlik: Kariyer Benliği

Kazanımlar:

- 19. Güçlü yönlerini ifade eder.
- 20. Zorluklar karşısında başa çıkma yollarını ifade eder.
- 21. Destek kaynaklarını fark eder.
- 22. İnsanların yaşamlarında engellerle karşılaşabileceğini fark eder.
- 23. Başarıya ulaşma konusunda kendine inanmanın önemini kavrar.
- 24. Azmin geleceği üzerindeki etkisini kavrar.

Süre: 40 Dakika

Araç-Gereçler: Hacıyatmaz, top

Ek 1. Hayaller Adasına Yolculuk Hikâyesi

Ek 2. Etkinlikten Yansıyanlar Formu

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık

- ✓ Hacı yatmaz ve top hazır bulundurulur.
- ✓ Öğrenciler U düzeninde oturacak şekilde düzenleme yapılır.

Süreç (Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı *“Sevgili öğrenciler, bir önceki oturumda amaç belirlemenin, planlama yapmanın ve girişimci davranmanın önemi hakkında konuştuk. Bu hafta ise güçlükler karşısında neler yapabileceğimizi, kendimize inanmanın önemi ve karşılaştığımız yeni durumlar karşısında deneyimlerimizden nasıl yararlanabileceğimize ilişkin konularla ilgili etkinlikler yapacağız. Bugünkü çalışmamıza bir oyun ile başlayacağız.”* açıklamasını yapar.
2. Uygulayıcı, hacıyatmazı tahtanın önüne ortaya yerleştirir ve hacıyatmaza belirli bir uzaklık belirleyerek *“Sevgili öğrenciler, hedefiniz hacıyatmazı, belirlemiş olduğum noktadan top atarak devirmektir. Sırayla hepiniz ikişer kez top atacaksınız”* açıklamasını yapar. Süreç sonlandıktan sonra öğrencilerin yerlerine oturmalarını söyler.
3. Uygulayıcı *“Oyunumuzda gördüğünüz gibi, Hacıyatmaz aldığı darbelerden etkilenmesine rağmen tekrar eski haline gelmektedir. Bizler de hayatta karşılaştığımız yeni durumlar ve güçlükler karşısında tıpkı hacıyatmaz gibi zorlanabilir fakat uyum becerilerimizi ve güçlü yönlerimizi kullanarak zorlukların üstesinden gelebiliriz.”* açıklamasını yapar.
4. Uygulayıcı, *“Şimdi de sizlere “Hayaller Adasına Yolculuk” hikâyesini okuyacağım.”* der ve **Ek 1. Hayaller Adasına Yolculuk Hikayesi** okunur. Hikâye okunduktan sonra aşağıdaki açıklama yapılır *“Bizim yaşam yolculuğumuz da bu hikâyedeki gemi yolculuğuna benzeyebilir. Tıpkı bu gemide yaşananlar gibi bizler de beklenmedik durumlarla karşılaşabiliriz.”* der ve aşağıdaki soruları yöneltirerek öğrencilerin duygu ve düşüncelerini paylaşmaları istenir.

- Yolcular hiç beklemedikleri bir anda fırtınaya yakalanmışlardır.

- Yolcular fırtınanın üstesinden gelmek için hangi özelliklerini kullandılar? (Öğrencilerden cesaret, sabır, azim vb. yanıtlarının gelmesi beklenir, yanıt gelmemesi durumunda yönlendirme yapılır.)
- Peki, sizler karşılaştığınız zorlukların üstesinden gelmek için hangi güçlü yanlarınızı kullanıyorsunuz?
- Gemi fırtınadan sonra yoluna devam eder.
- Yolcular fırtına sırasında ve limanda kimlerden destek aldılar? (Tamirat ustası, limana götüren tekne, arkadaşlarından)
- Peki, sizler karşılaştığınız zorlukların üstesinden gelmek için nerelerden ve kimlerden destek alıyorsunuz?
- Limanda bazı yolcular geri dönmek istedikleri halde dönmeyip yola devam ettiler.
- Bu yolcuların yola devam etmesini neler sağladı? (Pes etmeme, kendine inanma, başladığı işi bitirme, arkadaşları ile konuşmaları vb.)
- Siz de hayatınızda birtakım zorluklarla karşılaşmışsınızdır yada karşılaşabilirsiniz. Bu zor durumlar karşısında vazgeçmek üzereyken pes etmeyip devam ettiğiniz durumlar neler? (Örneğin; bisiklete binmeyi öğrenmeye başladığınızda birçok defa düştüğünüz halde vazgeçmeyip binmeye devam etmek... vb.) Bu durumlar karşısında sizin pes etmeyip devam etmenizi neler sağladı?"

5. Uygulayıcı *"Bazen hiç beklenmedik anlarda zorluklarla karşılaşılabiliriz, bunların üstesinden gelebilmek için kendimize inanmalı, azimli ve sabırlı olmalı, gerektiğinde ailemizden, arkadaşlarımızdan, öğretmenlerimizden destek almalıyız."* açıklamasını yapar.

Değerlendirme

Uygulayıcı, *"Öğrenci uygulama kitapçığında yer alan **Ek 2. Etkinlikten Yansıyanlar Formu**'ndaki geminin yelkenlerinden birine güçlü yönlerinizi diğerine destek alabileceğiniz kişileri yazın."* der. Gönüllü öğrencilerden paylaşım yapmaları istenir ve ardından etkinlik sonlandırılır.

Ek 1. Hayaller Adasına Yolculuk Hikâyesi

Hayaller Adasına Yolculuk

Sahil kasabasında herkeste tatlı bir telaş vardı. Bugün gemi ile yola çıkılacak, kasabada herkesin heyecanla anlattığı “Hayaller Adası”na yolculuk yapılacaktı. Tüm hazırlıklar yapılmış, yola çıkılmıştı.

Yola devam ederken çok geçmeden fırtına başladı. Aslında güzel başlayan yolculuk bir anda tersine dönmüş, mutluluk ve eğlence yerini endişeye bırakmıştı. Bazı yolcular paniğe kapılmış ne yapacağını bilmeden öylece kalakalmıştı. Bazı yolcular ise korkmalarına rağmen panik yapmadan sakin kaldılar, sabrettiler, tüm yolculara destek oldular ve fırtınanın dinmesini beklediler. Çok geçmeden endişe ve korku artık yerini cesaret ve umuda bırakmıştı, çünkü güneş ufuktan da olsa kendini göstermiş ve fırtına dinmişti fakat gemi hasar almıştı.

Gemi kaptanı alınan hasar nedeniyle yakındaki bir limandan telsizle yardım istedi. Limandaki görevliler gemiyi limana götürmesi için hemen bir tekne gönderdiler. Gelen tekne ile limana ulaştılar. Limanda mola vererek hem dinlendiler, hem limandaki ustalardan destek alarak gemiyi tamir ettiler hem de yiyecek ve içecek ihtiyaçlarını karşıladılar.

Limanda bazı yolcular fırtınadan korktukları için geri dönmek istediler. Bunun üzerine tüm yolcular bir toplantı yaptı. Geri dönmek isteyenler, arkadaşlarıyla konuşmanın da etkisiyle zorluklarla karşılaşmış olmalarına rağmen amaçlarına ulaşabilmek için kendilerine güvenerek, sabrederek ve asla pes etmeyerek adaya gitmeye karar verdiler.

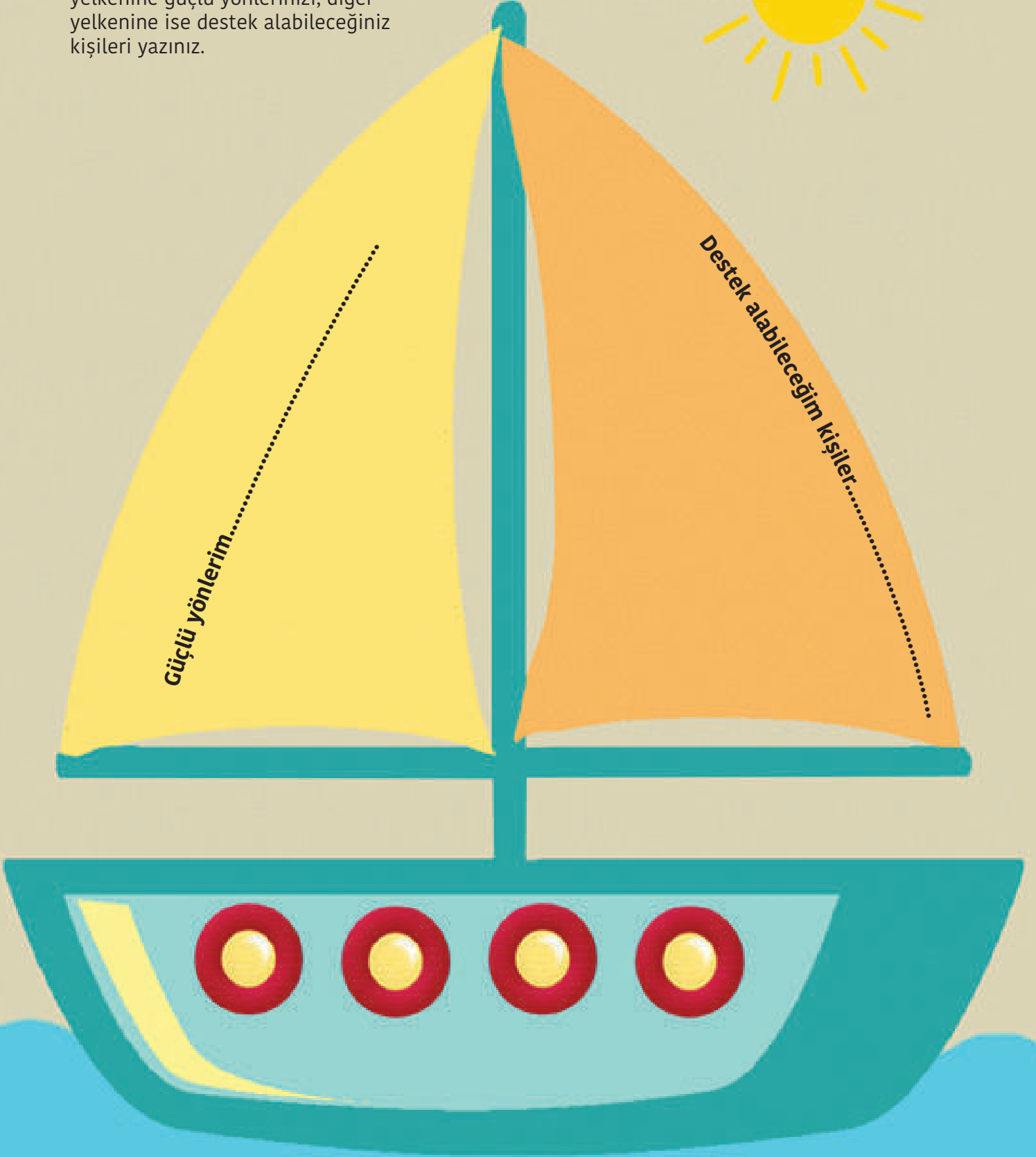
Bir süre yol aldıktan sonra ufukta kara parçası görüldü. Haritaya baktılar ve gördükleri kara parçasının “HAYALLER ADASI” olduğunu anladılar.

Adaya vardıklarında hepsi büyülenmişti. Ada, anlatılanlardan ve hayal ettiklerinden çok daha güzeldi. Yolculuk sırasında güçlüklerle karşılaşmış olsalar da cesaretle, azmederek, kendilerine inanarak, vazgeçmeyerek ve birbirlerine destek olarak hedeflerine ulaşmışlardı.

Ek 2. Etkinlikten Yansıyanlar Formu

Resimde gördüğünüz geminin bir yelkenine güçlü yönlerinizi, diğer yelkenine ise destek alabileceğiniz kişileri yazınız.

Etkinlik No: 2

Etkinlik Adı: Öğrenmenin Rengi

Yeterlik: Kariyer Benliği

Kazanımlar:

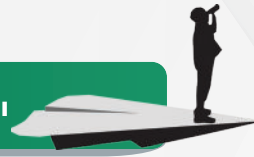
- 25. Yeni durumlara uyum sağlamanın önemini kavrar.
- 26. Yeni durumlarda deneyimlerinden yararlanır.
- 27. Öğrenmede motivasyonun önemini ifade eder.
- 28. Öğrenmeye yönelik potansiyelini fark eder.

Süre: 40 Dakika

Araç-Gereçler: Bukalemun görseli

Ek 1. Bukalemun Görseli ve Etkinlikten Yansıyanlar Formu

Ek 2. Aras'ın Hikâyesi

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık

- Öğrenciler U düzeninde oturacak şekilde düzenleme yapılır.

Süreç (Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı “Sevgili öğrenciler, bir önceki etkinliğimizde güçlükler karşısında neler yapabileceğimizi ve kendimize inanmanın öneminden bahsetmiştik. Bu etkinliğimizde ise öğrenmemizi sağlayan özelliklerimizden, öğrenmede istekli olmanın ve yeni durumlara uyum sağlamanın öneminden bahsedeceğiz. Etkinliğimize Bukalemun adını verdiğimiz bir oyunla başlayacağız.” açıklamasını yapar.

2. Uygulayıcı “Bu oyunumuzda sizlere 4 farklı renk söyleyeceğim. Her renge ait bir hareket bulunuyor.

- Kırmızı dediğimde iki defa el çırpmanızı,
- Mavi dediğimde iki elinizle iki defa bacaklarınıza vurmanızı,
- Yeşil dediğimde iki defa parmak sıklatmanızı
- Sarı dediğimde iki elinizle iki defa omuzlarınıza vurmanızı istiyorum (Uygulayıcı yönergeyi verirken hareketleri gösterir). Renkler değiştikçe hareketler de değişmeli. Renkleri söylerken, hareketleri doğru yapamayanlar son kişi kalana kadar elenecek.” açıklamasını yaptıktan sonra oyunun oynanmasını sağlar.

Oyun tamamlandıktan sonra uygulayıcı, öğrencilerden **Ek 1.** Bukalemun Görseli’ne bakmalarını ister ve “Bukalemun doğada gerekli durumlarda bulunduğu zeminin rengine renk değiştirerek uyum sağlıyor. Bunu ise, özel deri hücrelerindeki kristallerin yerini yeniden düzenleme özelliği sayesinde yapabiliyor. Tıpkı bukalemunda olduğu gibi bizler de renklere göre davranışlarımızı değiştirdik, uyum sağladık. İnsanlar da böyledir, bizler de karşılaşabileceğimiz durumlar karşısında yeni davranışlar göstererek uyum sağlayabiliriz.” açıklamasını yapar. Ardından aşağıdaki soruyu öğrencilere yöneltir.

“Yeni bir durumla karşılaştığınızda uyum sağlamak için öğrendiklerinizi nasıl kullanıyorsunuz?”

Öğrencilerin yanıtları alındıktan sonra uygulayıcı “Örneğin, matematik dersinde öğrendiğiniz dört işlem günlük hayatta alış veriş yapmanızı kolaylaştırır veya okuma yazmayı öğrenmiş olmanız diğer derslerdeki konuları anlamanızı sağlar.” der.

3. Uygulayıcı “Öğrenmemizi etkileyen bazı faktörler vardır. Bu faktörlerden bir tanesi de meraktır. Çünkü bir bilgiyi merak edersek, onu öğrenmek için isteğimiz artar, dikkatle dinleriz, fazlasını öğrenmek için araştırırız ve böylece öğrenmemiz artar. Peki, tıpkı merak gibi öğrenmemizi etkileyen başka neler olabilir?” der ve cevapları alır.

(Yanıt gelmemesi durumunda uygulayıcı, öğrenmede istekli olmanın öneminden kısaca bahseder.)

4. Uygulayıcı *“Şimdi yeni bir duruma uyum sağlayan Aras’tan bahsedeceğiz.”* der ve sınıfı dörderli gruplara ayırır. Ardından öğrencilere uygulama kitapçığındaki **Ek 2.** Aras’ın Hikâyesi’ni açmalarını ve hikâyeyi tamamlamalarını ister. Daha sonra, *“Bu hikâye yarım bırakılmış bir hikâye ve bu hikâyeyi sizin tamamlamanızı istiyorum. Tamamlamaya başlamadan önce lütfen hikâyeyi dikkatlice okuyun.”* açıklamasını yapar.

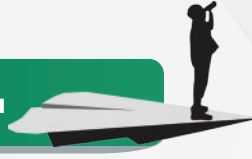
5. Gruplar hikâyeyi tamamladıktan sonra, uygulayıcı hikâyelerin büyük grupta okunmasını ister. Ardından aşağıdaki sorular öğrencilere yöneltilir.

- Aras bu projeyi gerçekleştirmeye çalışırken neler yaptı?
- Bunları yapmasaydı nasıl sonuçlarla karşılaşabilirdi?
- Projeyi gerçekleştirirken önceki deneyimlerinin nasıl bir etkisi oldu?
- Projeyi yapmalarını kolaylaştıran şeyler nelerdi?
- İsteksizce yaptığınız halde devam ettirdiğiniz bir iş oldu mu?

6. Uygulayıcı cevapları aldıktan sonra *“Aras’ın da yaşadığı gibi her birimiz hayatımızda yeni durumlarla karşılaşırız. Bu yeni durumlara hızlı bir şekilde uyum sağlayabilmek yaşamımızı kolaylaştırır. Uyum sağlama sürecimizde ise önceki deneyimlerimiz bize yol gösterecektir.”* açıklamasını yapar ve etkinlik değerlendirme aşamasına geçilir.

Değerlendirme

Uygulayıcı öğrencilere, *“Öğrenci uygulama kitapçığındaki **Ek 1.** Bukalemun Görseli ve Etkinlikten Yansıyanlar Formunu açmanızı ve bu oturumda aklınızda kalan kelimeleri aşağıda yer alan boşluğa yazmanızı istiyorum”* der ve etkinliği sonlandırır.

Ek 1. Bukalemun Görseli ve Etkinlikten Yansıyanlar Formu

.....

.....

.....

.....

Ek 2. Aras'ın Hikâyesi

Aras 4. sınıfa devam etmekteydi ve yeni şeyler öğrenmeye meraklı bir çocuktur. Özellikle insan beyninin nasıl çalıştığı konusuna ilgi duyuyor ve bununla ilgili araştırmalar yapıyordu. Bir gün öğretmeni, grup olarak yapılması gereken bir proje çalışması verdi. Bu projenin yapılma sürecinden ve tamamlanmasından Aras'ın sorumlu olmasını ve arkadaşlarını da organize etmesini istedi. Aras daha önce çeşitli bireysel projeler yapmıştı ancak yaptığı projeler bu kadar fazla konuyu kapsamıyordu, ayrıca arkadaşlarını da organize etmesi gerekmemişti. Üstelik grup arkadaşlarından Rıdvan, çok fazla şey öğrendiğini ve artık yeni bir şey öğrenemeyeceğini düşünüyordu. Bu nedenle proje yapma konusunda isteksizdi. Aras, Rıdvan'a yeni okuduğu bir yazıdan bahsetti. Yazıda, insan beyninin öğrenme kapasitesinin sınırsız olduğu yazıyordu. Hatta yazı insan beyninin, dünyadaki tüm hafıza kartlarının toplamından bile daha fazla kapasiteye sahip olduğundan bahsediyordu. Duydukları karşısında heyecanlanan Rıdvan, projeye daha fazla ilgi göstermeye başladı.

Bu proje, Aras'a daha önceki zorlandığı deneyimlerini ve bunların üstesinden nasıl geldiğini hatırlattı. Örneğin okula başladığında okuma yazmayı bilmediğini, çarpım tablosunu öğrenirken zorlandığını ancak şimdi, çok iyi bir okuyucu olduğunu ve çarpım tablosunu iyi bildiğini düşündü. Tıpkı bunlar gibi, proje yapmada da iyi olabileceğine olan inancı arttı. Üstelik bu kez tamamen deneyimsiz değildi. Daha önce proje yaptığı için, proje yapmanın aşamalarını da biliyordu. Ne yapacağını düşünmeye başladı

.....

.....

.....

.....

.....

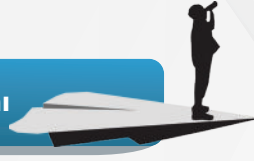
.....

.....

.....

.....

.....

4. OTURUM

Etkinlik No: 1

Etkinlik Adı: Meslekleri BİLSEM

Yeterlik: Seçeneklerin Farkındalığı

Kazanımlar:

1. Yakın çevresindeki meslekleri fark eder.
2. Yakın çevresindeki mesleklerin dışında farklı mesleklerin de olduğunu fark eder.
3. Mesleklerin farklı işler yapabildiğini fark eder.
4. Mesleklerle ilgili bilgilerin nasıl toplanması gerektiğini kavrar.
5. Kişisel özellikleri ile mesleklerin gerektirdiği nitelikler arasındaki ilişkiyi fark eder.
6. Her mesleğin değerli olduğunu kavrar.

Süre: 40 Dakika

Araç-Gereçler: 3 Tane Kutu
Ek 1. Meslek Kartları
Ek 2. Soru Formu
Ek 3. Uygulayıcı Bilgi Formu – Meslekler
Ek 4. Etkinlikten Yansıyanlar Formu

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık

- **Ek 1.** Meslek Kartları kesilir.
- Öğrencilerin meslek kartlarını seçeceği 3 kutu hazırlanır.
- Öğrenciler U düzeninde oturacak şekilde düzenleme yapılır.

Süreç (Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı *“Sevgili öğrenciler, bir önceki oturumda yaşadığımız güçlükler karşısında neler yapabileceğimizi, güçlü yönlerimizi, başarıya ulaşmada kendimize inanmanın önemi ve yeni durumlar karşısında deneyimlerimizden yararlanabilme üzerine konuşmuştuk. Bugün ise meslekleri tanıma ve kararlarımız hakkında konuşacağız.”* açıklamasını yaparak oturumu başlatır.

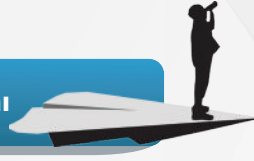
2. Uygulayıcı *“Meslek deyince aklınıza neler geliyor?”* diye sorar ve öğrencilerden yanıtları alır. Ardından *“Meslek; hayatımızı sürdürmek için yaptığımız, kuralları olan, bilgi ve becerilere dayalı etkinliklerdir. İş ise, belirli meslek alanlarında sürdürülen benzer faaliyetlerdir. Örneğin; Doktora bir meslek iken, ameliyat yapmak bir iş’tir. Öğretmenlik bir meslek iken, okulda müdür olarak çalışmak iş’tir.”* (Yeşilyaprak, 2018).

3. Uygulayıcı, **Ek 1.** Meslek Kartları formunda yer alan tablo doğrultusunda hazırladığı kutuları (İnsan, Bilgi ve Nesne ile uğraşan meslek kutuları) masada hazır bulundurur.

4. Uygulayıcı, *“Şimdi de sizlerle bazı meslekleri ve bu mesleklerin özelliklerini hep birlikte bir oyunla tanıyalım. Masanın üzerinde insan, bilgi ve nesne yazan 3 tane kutu görüyorsunuz. İnsan yazan kutunun içerisinde daha çok insan ile uğraşan, bilgi yazan kutunun içerisinde daha çok bilgi ile uğraşan, nesne yazan kutunun içerisinde daha çok nesne ile uğraşan mesleklerin yer aldığı kartlar bulunmaktadır. İnsan ile uğraşan mesleklerde kişiler arası ilişkiler söz konusudur, örneğin doktor, öğretmen gibi. Bilgi ile uğraşan mesleklerde yeni fikirler üretme, bilgiyi düzenleme söz konusudur, örneğin bilim insanı, gazeteci gibi. Nesne ile uğraşan mesleklerde çeşitli alet ve makinelerle çalışma söz konusudur, örneğin mühendis, pilot gibi.”* açıklamasını yapar.

5. Tüm öğrencilerden öğrenci uygulama kitapçığındaki **Ek 2.** Soru Formunu açmaları istenir. Ardından;

- Kutulardan birer tane kart almaları istenir.
- **Ek 2.** Soru Formunu alınan kartlardaki mesleklere göre doldurmaları için 10 dakika zaman verilir.

- Öğrenciler formu doldururken gerekirse uygulayıcı yardım eder. Her öğrenci, çektiği kartlardaki meslekleri arkadaşlarına tanıtır.

6. Uygulayıcı öğrencilere; *“Sevgili Öğrenciler, sizinle bugün mesleklerle ilgili paylaşımlarda bulunduk. Gördüğünüz gibi meslek seçimlerimizde çeşitli faktörler rol oynar. Kişinin kendini, ilgi ve yeteneklerini tanıması, ayrıca çeşitli meslekler hakkında bilgi sahibi olması en doğru mesleği seçmesini sağlayacaktır. “En güzel meslek” diye bir kavram doğru değildir. Çünkü her meslek değerli ve gereklidir. Ancak kişinin ilgi ve yeteneklerine uygun meslek, o kişi için doğru meslektir. Burada konuştuklarımızdan farklı meslekler de bulunmaktadır. Bunları öğrenebilmek için psikolojik danışman/rehber öğretmen, aile büyükleri, internet gibi kaynaklardan yararlanabilirsiniz.”* der.

Değerlendirme

Uygulayıcı *“Sevgili öğrenciler, öğrenci uygulama kitapçığındaki **Ek 4. Etkinlikten Yansıyanlar Formu**’nu açmanızı, sol tarafta yer alan meslekleri, daha çok ne ile uğraştıklarına göre sağ taraftaki kutularla eşleştirmenizi istiyorum”* der ve etkinliği sonlandırır.

Ek 1. Meslek Kartları

İNSAN İLE UĞRAŞAN MESLEKLER

Kişilerarası ilişkilerin önemli olduğu, insanların eğitimi, bakımı, ikna edilmesi ve yönetilmesi gibi çalışmalar yapan meslek alanıdır.

DOKTOR

ÖĞRETMEN

AVUKAT

**PSİKOLOJİK
DANIŞMAN**

DİŞ HEKİMİ

SOSYOLOG

HEMŞİRE

DİYETİSYEN

**HALKLA İLİŞ-
KİLER UZMANI**

POLİS

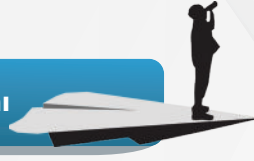
KUAFÖR

EMLAKÇI

GARSON

**CANKUR-
TARAN**

BAKICI

Ek 1. Meslek Kartları

BİLGİ İLE UĞRAŞAN MESLEKLER

Düşünce üretme, kuramlar geliştirme, yeni fikirler ortaya atma, veri analiz etme gibi çalışmalar yapan meslek alanıdır.

**BİLİM İNSANI/
AKADEMİSYEN**

EKONOMİST

YAZAR

**GENETİK
MÜHENDİSİ**

İSTATİSTİKÇİ

**YAZILIM
MÜHENDİSİ**

MUHASEBECİ

**GÖK BİLİMCİ/
ASTRONOM**

KASİYER

VEZNEDAR

KÂTİP

**MÜŞTERİ
TEMSİLCİSİ**

SEKRETER

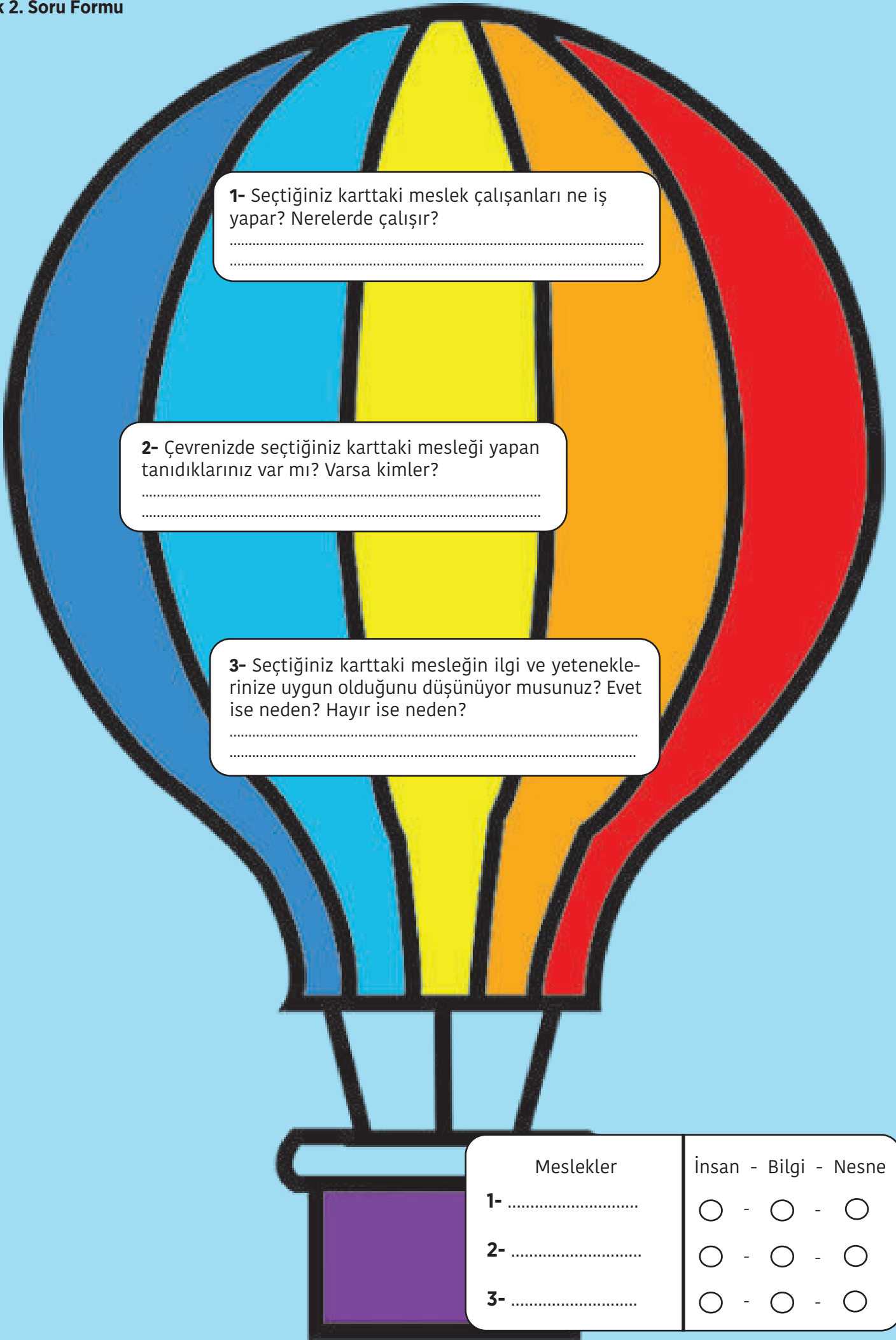
GAZETECİ

SENARİST

Ek 1. Meslek Kartları**NESNE İLE UĞRAŞAN MESLEKLER**

Çeşitli aletler, makineler, besinler, bitkiler ve insan dışında diğer canlı varlıklar ile ilgili çalışmalar yapan meslek alanıdır.

HEYKELTRAŞ**MAKİNE
MÜHENDİSİ****AŞÇI****VETERİNER
HEKİM****PİLOT****ARKEOLOG****FOTOĞRAFÇI****ECZACI****KÜTÜPHANECİ****MATBAACI****SEYİS****ÇİFTÇİ****AYAKKABI
TAMİRCİSİ****OTO
TAMİRCİSİ****İTFAİYECİ**

1- Seçtiğiniz karttaki meslek çalışanları ne iş yapar? Nereelerde çalışır?

.....

.....

2- Çevrenizde seçtiğiniz karttaki mesleği yapan tanıdıklarınız var mı? Varsa kimler?

.....

.....

3- Seçtiğiniz karttaki mesleğin ilgi ve yeteneklerinize uygun olduğunu düşünüyor musunuz? Evet ise neden? Hayır ise neden?

.....

.....

Meslekler	İnsan	Bilgi	Nesne
1-	☐	☐	☐
2-	☐	☐	☐
3-	☐	☐	☐

1. Meslek

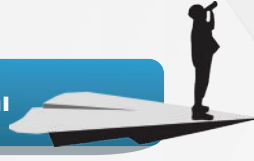
- 1)
- 2)
- 3)

2. Meslek

- 1)
- 2)
- 3)

3. Meslek

- 1)
- 2)
- 3)

Ek 3. Uygulayıcı Bilgi Formu – Meslekler

İNSAN İLE UĞRAŞAN MESLEKLER

Kişilerarası ilişkilerin önemli olduğu, insanların eğitimi, bakımı, ikna edilmesi ve yönetilmesi gibi çalışmalar yapan meslek alanıdır.,

•**DOKTOR:** İnsan sağlığının korunması için önlemler alan, hastalıklara tanı koyan, tıbbi ve cerrahi girişimlerde bulunarak hastalığın tedavisini sağlayan kişidir.

•**AVUKAT:** Bireylerin birbirleriyle ve devletle ilişkilerinde ortaya çıkan anlaşmazlıklarda hukuk bilgisine başvurulmuş ve bireyleri ilgili yerlerde, özellikle mahkemelerde temsil eden ve haklarını savunan kişidir.

•**PSİKOLOJİK DANIŞMAN:** Çalıştığı eğitim kurum ya da kuruluşunda; öğrencilerin ilgi, yetenek ve kişilik özelliklerini gerçekçi ve ayrıntılı olarak tanımalarına, kendilerine açık eğitim, meslek ve iş olanakları hakkında bilgilenmelerine, başkaları ile iyi iletişim kurabilme, doğru kararlar verebilme becerileri geliştirmelerine yardım eden kişidir.

•**DIŞ HEKİMİ:** İnsan sağlığı ile ilgili olarak dişlerin, diş etlerinin, ağız boşluğu, çene ve komşu dokularının sağlığının korunması, diş ve çene düzensizliklerinin teşhis, tedavi ve rehabilite edilmesiyle ilgili her türlü mesleki faaliyeti icra etmeye yetkili kişidir.

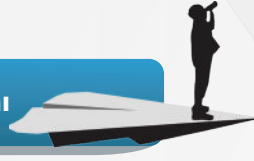
•**SOSYOLOG:** İnsan toplulukları ve toplumsal kurumlar, bunların kökeni, gelişmesi, işlevi ve birbirleriyle ilişkileri, bu ilişkileri belirleyen ilke ve kurallar ile toplumsal sorunlar ve çözüm yolları konularında araştırmalar yapan, araştırma sonucunda edinilen bulguları yorumlayan ve önerilerde bulunan kişidir.

•**DİYETİSYEN:** İnsanların yeterli, dengeli ve sağlıklı bir biçimde beslenebilmeleri için yemek listelerinin hazırlanması, yiyeceklerin sağlığa uygun bir şekilde pişirilip sunulması konusunda çalışan, var olan besin kaynaklarının ekonomik ve sağlık kurallarına uygun olarak kullanılmasını sağlayan ve bu konularda bireyi ve toplumu bilgilendiren meslek elemanıdır.

•**HALKLA İLİŞKİLER UZMANI:** Çalıştığı veya temsil ettiği kurumu tanıtan, kurum ve çalışmalarını hakkında çevrede olumlu izlenimler oluşturabilecek ilişkiler kuran ve bu amaçla gerekli faaliyetlere destek hizmetleri sunan kişidir.

•**ÖĞRETMEN:** Toplumun eğitim hedefleri doğrultusunda bireylere eğitim ve öğretim sunmakla görevli kişidir.

•**HEMŞİRE:** Bireyleri; hastalıklardan korunma yolları konusunda bilgilendiren, beden veya ruh sağlığının bozulması halinde hekim tarafından verilen tedaviyi uygulayan, hasta bakımını planlayan, uygulayan, denetleyen ve izleyen kişidir.

•**POLİS:** Vatandaşların güvenliğini ve kamu düzenini koruyan, düzene karşı gelenleri yakalayıp yargı organlarına gönderen kişidir.

•**KUAFÖR:** Saçı günün modasına ve kişinin zevkine göre; kesen, biçimlendiren, boyayan ve saç bakımını yapan kişidir.

•**EMLAKÇI:** Ev, arsa, dükkân gibi taşınmazların, alım, satım, kiralama ile ilgili aracılık işlerini yapan kişidir.

•**GARSON:** Lokantalarda, otel ve diğer hizmet yerlerinde salon ve masayı düzenleyen, misafiri karşılayan, rezervasyonu alan, yiyecek ve içecek siparişi alan, özel teknikler kullanarak çeşitli yiyecek ve içecekleri servise hazırlayan ve servisi yapan kişidir.

•**CANKURTARAN:** Havuz, deniz, göl ve plajda insanların güven içinde yüzdüklerinden emin olan ve onları kontrol eden, gerekli durumlarda uyarın, kurtarma ve ilk yardımda bulunabilme bilgi ve becerisine sahip kişidir.

•**BAKICI:** Çocuğun günlük bakımını, beslenmesini, fiziksel güvenliğini sağlama ile çocuğun yaşına uygun basit etkinlik malzemelerini hazırlama işlemlerini, eğitim uzmanının ve /veya ailenin gözetim ve denetiminde ve belirli bir süre içerisinde yapma bilgi ve becerisine sahip nitelikli kişidir.

BİLGİ İLE UĞRAŞAN MESLEKLER

Düşünce üretme, kuramlar geliştirme, yeni fikirler ortaya atma, veri analiz etme gibi çalışmalar yapan meslek alanıdır.

•**BİLİM İNSANI /AKADEMİSYEN:** Alanı dahilindeki konularda araştırmalar yapan, bilimsel çalışmalar yürüten, konusu ile ilgili deneysel çalışmalar hazırlayan, aynı zamanda konferans, sempozyum ve panel gibi faaliyetlere katılarak araştırma sonuçlarıyla ilgili öğrencilerini, toplumu bilgilendiren kişilere denir.

•**EKONOMİST:** Kıt kaynakların insan ihtiyaçlarını en iyi karşılayacak şekilde kullanılması, sınırsız insan ihtiyaçlarından kıt kaynaklarla karşılanacak olanların belirlenmesi, ihtiyaçları karşılayacak mal ve hizmetlerin üretiminde kaynakların en iyi şekilde dağıtılması, üretilen mal ve hizmetlerin bölüşümü konularında çalışan kişidir.

•**YAZAR:** Bilim, edebiyat, sanat alanlarında kitap yazan veya kitap hazırlayan, bir eseri ortaya koyan ve eserin sahibi olan kimsedir.

•**GENETİK MÜHENDİSİ:** Canlıların oluşumunu programlayan genetik şifrelerin çözülmesi, çözülen şifrelerin tıp, biyoteknoloji gibi pek çok alanda iyileştirme amaçlı kullanılması, depolanması ve anlamlandırılması için istatistiksel yöntemler geliştiren ve kullanan, aynı zamanda laboratuvar ortamında organizmanın işleyişini anlamaya yönelik deneysel çalışmalar yaparak hastalıklara neden olan mekanizmayı aydınlatan ve hastalıkların önceden teşhisine olanak sağlayan kişidir.

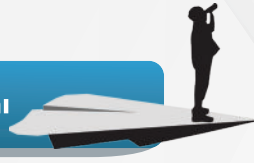
•**İSTATİSTİKÇİ:** Toplumsal, ekonomik, kültürel, bilimsel olgu ve olaylarla ilgili bilgileri derleyen ve derlemiş olduğu bilgileri istatistik tekniklerini kullanarak yorumlayan ve sayısal olarak ifade eden, karar vericiye öneriler sunan kişidir.

• **YAZILIM MÜHENDİSİ:** Bankacılık, otomotiv, telekomünikasyon vb. sektörler olmak üzere her alanda kullanılan bilgisayar sistemlerinin, yazılım tasarımını hazırlayan ve sisteme entegre edip uygulamasını yapan kişidir.

•**MUHASEBECİ:** Ekonomik faaliyet gösteren gerçek ve tüzel kişilere ait girişim ve işletmelerin

AZİZ SANCAR

muhasabe ilkeleri ve hükümleri gereğince, defterlerini tutan, bilanço, kar-zarar tablosu ve beyannameler ile diğer belgelerini düzenleyen kişidir.

•**GÖK BİLİMCİ/ASTRONOM:** Evrende bulunan güneş sistemi, galaksiler, yıldız kümeleri, samanyolu gibi kütlelerin oluşumunu, hareketlerini, fiziksel durumunu, kimyasal bileşimini, diğer maddelerle ve ışınım ile olan etkileşimlerini, zaman ve uzay içindeki evrimini inceleyen kişidir.

•**KASİYER:** Ticari kuruluşlarda mal ve hizmetlerin satışı karşılığında nakit parayı bir defada veya taksitler halinde alan ve kredi kartıyla yapılan ödemelerde gerekli işlemleri gerçekleştiren, karşılığında fatura veya fiş veren kişidir.

•**VEZNEDAR:** Banka ya da büro gibi yerlerde para giriş çıkışını sağlayan kişiye denir. Yapılan nakit işlemlerini tamamen yasalara uygun bir biçimde tamamlamak durumunda olan veznedar, kamu kurumlarında kasa üzerinden ödeme yapabilir ya da ödeme alabilir.

•**KÂTİP:** Mahkemelerde gerçekleşen davalarda, idari duruşmalarda ve diğer resmi kurumlarda yürütülen yasal işlemlerde kayda geçirilmesi gereken ifadelerin birebir transkriptini kaleme alır.

•**MÜŞTERİ TEMSİLCİSİ:** Şirketleri müşterilere ve müşterileri şirketlere tanıtan, müşterilerle olumlu ilişkiler geliştirilmesini ve sürdürülmesini sağlamak için gerekli çalışmaları yürüten kişidir.

•**SEKRETER:** Gelişen teknolojinin yarattığı yeni iş hayatı koşullarına uygun; bilgisayar, büro otomasyonunu kullanabilen, her türlü iletişim, yazışma, dosyalama işlemlerini yapabilen ve ilişkiler zincirini koparmadan diğer birim yöneticileri ile koordinasyonu sağlayabilecek düzeyde bilgi, beceri ve davranışlara sahip kişidir.

•**GAZETECİ:** Kamuoyunu bilgilendirmek ve aydınlatmak üzere, toplumda meydana gelen olaylarla ilgili bilgi toplayan, bunları değerlendirerek yorumlayan ve anlaşılır bir şekilde bu bilgileri iletişim araçları ile yayınlanmaya hazır hale getiren kişidir.

•**SENARİST:** Senarist, diğer adı ile senaryo yazarı, film, televizyon ve tiyatro yapımları için kurgu, karakter ve diyalog oluşturur.

İBN SINA

NESNE İLE UĞRAŞAN MESLEKLER

Çeşitli aletler, makineler, besinler, bitkiler ve insan dışında diğer canlı varlıklar ile ilgili çalışmalar yapan meslek alanıdır.

•**HEYKELTRAŞ:** Taş, beton, demir, sac, bronz, ağaç, polyester gibi maddeleri işleyerek anıtlar, abideler çeşitli şilt, plaketa veya süs eşyaları yapan kişidir.

•**MAKİNE MÜHENDİSİ:** Her türlü mekanik sistemin, makinenin, makine elemanlarının belirli kriterler çerçevesinde tasarımını yapan, geliştiren, üretimini planlayan, üretim teknolojilerini geliştiren, sistemler arası ilişki ve fonksiyonlarını kuran ve geçerli fiziksel kuralları içinde test eden kişidir.

•**AŞÇI:** Mutfak araç, gereç ve ekipmanlarını kullanarak, hijyen ve sağlık koşullarına uygun yiyecek üretimi yapma ve servise hazır hale getirme yeterliliklerine sahip nitelikli kişidir.

•**VETERİNER HEKİM:** Evcil, küçük ve büyükbaş hayvanların sağlığının korunması, hastalıkların teşhisi, tedavisi, hayvanlar arasında salgın hastalık ve (zoonozlarla) hayvandan insana geçen hastalıklarla mücadele, hayvan ırklarının iyileştirilmesi, hayvansal ürünlerin artırılması, bunların insan sağlığındaki yeri konularında çalışmalar yapan kişidir.

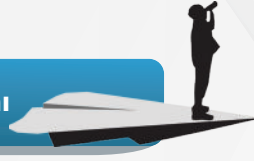
•**PİLOT:** Yolcu veya yük taşıyan hava taşıt aracını (helikopter ve uçağı) kullanan kişidir.

•**ARKEOLOG:** İnsanın dünya üzerinde görülmesinden ortaçağa kadar geçen süreç içinde insana ilişkin her türlü kalıntı ve buluntuyu, doğal çevre ile insan arasındaki ilişkileri, yüzey, sualtı araştırmaları ve kazılarla ortaya çıkaran, inceleyen, değerlendiren ve koruyan kişidir.

•**FOTOĞRAFÇI:** Fotoğraf makinesiyle varlıkların görüntüsünü filme kaydeden ve görüntülerin karta basımını yapan kişidir.

•**ECZACI:** Tıbbi ürünleri depolayan, muhafaza eden ve ilaç hazırlayan, tıp doktorları ve diğer sağlık uzmanları tarafından yazılan reçetelere göre verilen ilaçların yan etkileri ve doğru kullanımı hakkında bilgi veren, insan sağlığını en iyi hale getirmeye yönelik ilaçla tedavilerin araştırılmasına, test edilmesine, hazırlanmasına, reçetelenmesine ve izlenmesine katkı sağlayan kişidir.

•**KÜTÜPHANECİ:** Kütüphaneye gelen; kitap, süreli yayın, video-kaset ve ses kasetleri ile bilgisayar disketlerini konularına göre sınıflayan, bunları koruyan ve faydalanmak isteyenlerin hizmetine sunan kişidir.

•**MATBAACI:** Basılarak çoğaltılmak üzere matbaaya gelen bir kitap, broşür, fatura, amblem veya duvar kâğıdının baskıyla hazırlanması ve çeşitli tekniklerden yararlanarak basılmasını sağlayan kişidir.

•**SEYİS:** Atların bakımı, beslenme ve yetiştirilmesi işlerinde çalışan kişidir.

•**ÇİFTÇİ:** Yiyecek ya da hammadde elde etmek için hayvan yetiştiren ve tarımla uğraşan kişidir.

•**AYAKKABI TAMİRCİSİ:** Ayakkabıların hatalı kısımlarını el aletleri kullanarak tamir eden kişidir.

•**OTO TAMİRCİSİ:** Otomobil, kamyon, otobüs gibi motorlu araçlarda meydana gelen arızaları gideren, bakım ve onarımını yapan kişidir.

•**İTFAİYECİ:** Yangın, afet ve acil durumlara müdahale, koruma, önleme, arama ve kurtarma uygulamalarını gerekli tedbirleri alarak ve talimatlara uygun olarak gerçekleştiren kişidir.

Sevgili öğrenciler, yukarıdaki meslekler hakkında daha detaylı bilgi almak veya farklı meslekleri tanımak için aşağıda yer alan internet adreslerini kullanabilirsiniz.

<https://meslegimhayatim.meb.gov.tr/>

<https://esube.iskur.gov.tr/Meslek/MeslekleriTaniyalim.aspx>

<https://www.kariyer.net/>

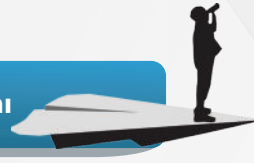
<https://sozluk.gov.tr/>

Ek 4. Etkinlikten Yansıyanlar Formu

Etkinlik No: 2

Etkinlik Adı: Kararlıyım

Yeterlik: Karar Verme Yetkinliği

Kazanımlar:

1. Kararlarının geleceği üzerindeki etkilerini fark eder.
2. Farklı seçenekler arasından kendine uygun olanı seçer.
3. Kararlarının sorumluluğunu alması gerektiğini kavrar.
4. Gelecekte yapabileceklerine ilişkin kendine inanmanın önemini fark eder.

Süre: 40 Dakika

Araç-Gereçler: Kâğıt
Kalem
Ek 1. Karar Senaryoları
Ek 2. Gelecek Trenim Formu
Ek 3. Etkinlikten Yansıyanlar Formu
Ek 4. Program Değerlendirme Formu

Uygulayıcı İçin Ön Hazırlık

- **Ek 1.** Karar Senaryoları kesilerek hazırlanır.

Süreç (Uygulama Basamakları)

1. Uygulayıcı öğrencilere *“Sevgili öğrenciler; bir önceki etkinliğimizde meslekleri tanıma ile ilgili etkinlik yaptık. Bu etkinlikte ise karar verme üzerine konuşacağız.”* açıklamasını yaparak etkinliği başlatır. Uygulayıcı, öğrenci uygulama kitapçığında yer alan **Ek 1.** Karar Senaryolarını her öğrenciye bir senaryo gelecek şekilde paylaştırır. (Üç senaryoda eşit şekilde dağıtılmalıdır.)
2. Öğrencilerin, senaryoyu okumaları ve altındaki soruları cevaplamaları istenir.
3. Gönüllü öğrencilerden her senaryodan en az bir tane olacak şekilde paylaşım yapması istenir. Uygulayıcı *“Hayatımızda bazı kararlar alırız ve aldığımız bu kararların bir sebebi, sorumluluğu ve sonuçları olur. Bizler aldığımız karar sonrasında sorumluluğumuzun neler olduğunu ve sonuçlarının neler olabileceğini fark etmeye çalışmalıyız.”* der.
4. Uygulayıcı *“Şimdi sizlerle “Gelecek Trenim” adlı son etkinliğimizi yapacağız.”* der, ardından uygulama kitapçığından **Ek 2.** Gelecek Trenim Formunu açmalarını ve aşağıdaki sorular doğrultusunda doldurmalarını ister.
 - a. Geçmişte denediğiniz ve başarılı olduğunuz neler var? (Bisiklet sürmek, müzik aleti çalmak, satranç oynamak, paten sürmek vb.)
 - b. Bir iş yaparken, size söylendiğinde sizi motive eden cümleler nelerdir? (yapabilirsin, sana güveniyorum, daha önce başarmıştın vb.)
 - c. Çevrenizde başarılı olmuş ve örnek aldığınız kişiler kimlerdir?
 - d. Gelecekte başarılı olacağınızı düşündüğünüz neler var? (Olimpiyat oyunlarına katılmak, kitap yazmak, profesyonel sporcu olmak, robot tasarlamak vb.)
5. Uygulayıcı gönüllü öğrencilerden paylaşımlarını ister ve aşağıdaki açıklamayı yapar. *“Sevgili öğrenciler gelecekte yapabileceklerimize ilişkin kendine inanmanın önemi ile ilgili Gelecek Trenim isimli etkinliği yaptık. Bu etkinlikle gördük ki geçmişteki başarılarımız, çevremizde başarılı olan kişiler, bir işi yaparken kendimizi iyi hissettiren sözler ve nelerde başarılı olacağımıza ilişkin düşüncelerimiz gelecekte başarılı olabileceğimize ilişkin inancımızı desteklemektedir.”* der.

Değerlendirme

Uygulayıcı *“Öğrenci uygulama kitapçığındaki Ek 3. Etkinlikten Yansıyanlar Formunu açınız ve “Kararlıyım” etkinliği konusunda bir slogan cümlesi yazınız”* der ve ardından gönüllü öğrencilerden sloganlarını grupla paylaşımları istenir.

Kapanış

“Sevgili öğrenciler Gelecek Farkındalığı Psikoeğitim Programı’nı bugün tamamlamış bulunmaktayız.

- 1. Haftada İlgi ve Yeteneklerini Tanıma, Sorumluluklar,*
- 2. Haftada Amaç Belirleme, Planlama, Girişimcilik Davranış Özellikleri,*
- 3. Haftada Güçlü Yönler, Yeni Durumlara Uyum Sağlama,*
- 4. Haftada Meslekleri Tanıma ve Karar Verme konularına ilişkin etkinlikler yapıp paylaşımlarda bulunduk.*

Bu süreçte hepiniz çok güzel paylaşımlarda bulundunuz, katılımınız için teşekkür ederim, bundan sonraki gelecek yolculuğunuzda başarılar dilerim. Bu programın devamı ortaokul ve lise dönemlerinizde de olacaktır. Bu programlara devam etmeniz sizleri geleceğe hazırlamaya katkıda bulunacaktır.” der ve programı sonlandırılır.

Ek 1. Karar senaryoları

Senaryo 1 – Sokak Hayvanları

Sınıf Öğretmeni, öğrencilere “Sokak hayvanlarını koruma” ve “Fidan dikimi” ile ilgili sosyal sorumluluk projesi gerçekleştireceklerini ifade etti. Öğrencilerden hangisine katılmak istediklerine, yarına kadar karar vermelerini istedi. Her iki proje de Elif’i heyecanlandırdı ancak birine karar vermesi gerekiyordu.

Elif’in yerinde siz olsaydınız;

Soru-1- Hangi projeyi seçerdiniz? Bu projeyi seçmenizdeki sebepler nelerdir?

.....

.....

.....

Soru-2- Verdiğiniz kararın sonucunda yapmanız gerekenler/sorumluluklarınız nelerdir?

.....

.....

.....

Soru-3- Bu sorumlulukları yerine getiremediğinizde ne gibi sonuçlarla karşılaşabilirsiniz?

.....

.....

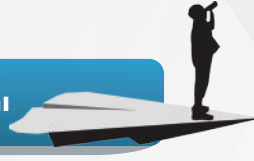
.....

Soru-4- Bu sorumlulukları yerine getirdiğinizde ne gibi sonuçlarla karşılaşabilirsiniz?

.....

.....

.....

Senaryo 2 – Küresel ısınma ve etkileri

Ömer, “Küresel ısınma ve etkileri” konulu bir belgesel izlemiştir. İzlediği belgeselden etkilenen Ömer, dünyamızı küresel ısınmanın etkilerinden korumak için neler yapılması gerektiği konusunda anne-babası ve öğretmeni ile konuşmuştur. Bunun üzerine kendi yapabilecekleri ile ilgili aklına fikirler gelmiş ve bazı kararlar vermesi gerektiğini düşünmüştür.

Ömer’in yerinde siz olsaydınız;

Soru-1- Hangi kararları verirdiniz? Bu kararları vermenizdeki sebepler nelerdir?

.....

.....

.....

Soru-2- Verdiğiniz kararın sonucunda yapmanız gerekenler/ sorumluluklarınız nelerdir?

.....

.....

.....

Soru-3- Bu sorumlulukları yerine getiremediğinizde ne gibi sonuçlarla karşılaşabilirsiniz?

.....

.....

.....

Soru-4- Bu sorumlulukları yerine getirdiğinizde ne gibi sonuçlarla karşılaşabilirsiniz?

.....

.....

.....

Senaryo 3 – Yaz Tatili Kursu

Çınar yaz tatili yaklaşırken tatilini nasıl değerlendireceğini düşünüyordu. Bunun için yaz kurslarını araştırmaya başladı. Seçenekler arasında satranç, yüzme ve piyano kursları olduğunu gördü. Çınar satranç oynamakta iyiydi, yüzmeyi çok seviyordu, ayrıca piyano çalmaya da çok istekliydi. Ancak bazı nedenlerden dolayı (Ulaşım, zaman vb...) Çınar sadece bir kursa gidebilecektir.

Çınar'ın yerinde siz olsaydınız;

Soru-1- Hangi kursa giderdiniz ? Bu kararları vermenizdeki sebepler nelerdir?

.....

.....

.....

Soru-2- Aldığınız kararla ilgili yapmanız gerekenler/sorumluluklarınız nelerdir ?

.....

.....

.....

Soru-3- Bu sorumlulukları yerine getiremediğinizde ne gibi sonuçlarla karşılaşabilirsiniz?

.....

.....

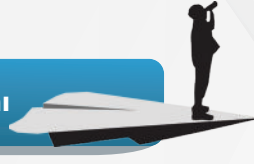
.....

Soru-4- Bu sorumlulukları yerine getirdiğinizde ne gibi sonuçlarla karşılaşabilirsiniz?

.....

.....

.....

Ek 2. Gelecek Trenim Formu

2. Bir iş yaparken, size söylendiğinde sizi motive eden cümleler nelerdir?

.....

.....

4. Gelecekte başarılı olacağınızı düşündüğünüz neler var?

.....

.....

1. Geçmişte denediğiniz ve başarılı olduğunuz neler var?

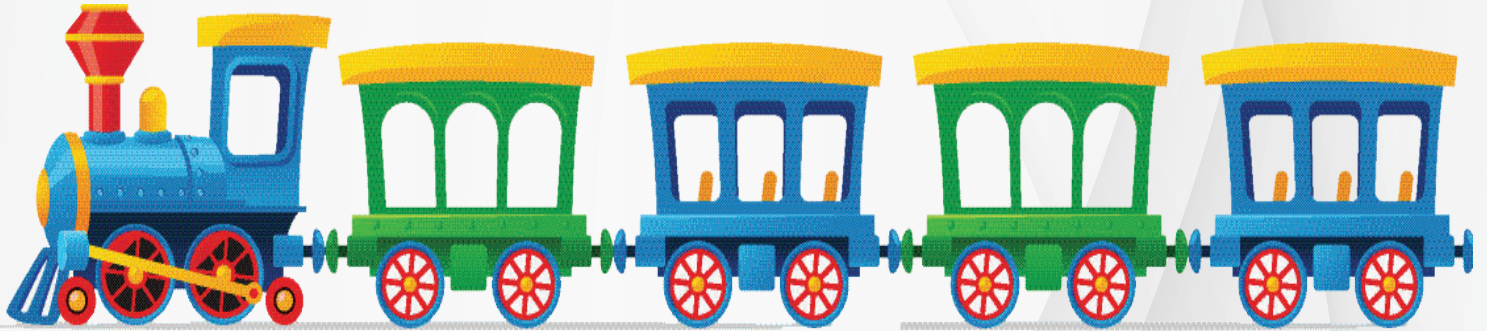
.....

.....

3. Çevrenizde başarılı olmuş ve örnek aldığınız kişiler kimlerdir?

.....

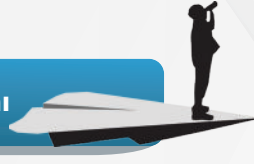
.....

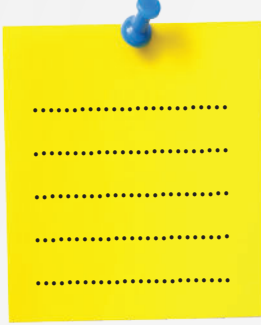
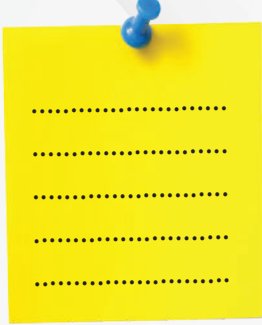
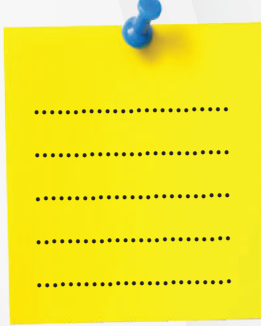
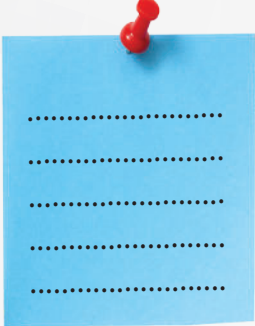
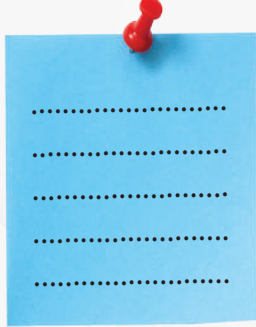
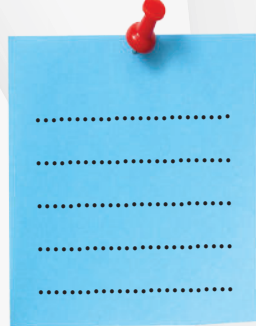
KARARLIYIM

A blank, cream-colored rectangular card with rounded corners and a dark border. The card features four horizontal dotted lines for writing, spaced evenly across its surface.

Ek 4. Program Değerlendirme Formu

Program kapsamında hangi becerileri edindiniz?

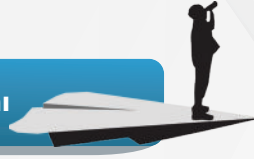
Program kapsamında edindiğiniz becerileri göz önünde bulundurarak, gelişiminizi 0-10 arasında puanlayınız.

KAYNAKÇA

- Achter, J. A., & Lubinski, D. (2005). Blending Promise with Passion: Best Practices for Counseling Intellectually Talented Youth. In S. D. Brown & R. W. Lent (Eds.), *Career development and counseling: Putting theory and research to work* (pp. 600–624). John Wiley & Sons, Inc..
- Achter, J. A., Lubinski, D., Benbow, C. P. & Eftekhari-Sanjani, H. (1999). Assessing vocational preferences among gifted adolescents adds incremental validity to abilities: A discriminant analysis of educational outcomes over a 10-year interval. *Journal of Educational Psychology*, 91, 777-786.
- Adler, A., (2004). Yaşamın anlam ve amacı. Say Yayınları, Ankara
- Avşaroğlu, S., Deniz, M. E., & Kahraman, A. (2005). Teknik öğretmenlerde yaşam doyumu iş doyumu ve mesleki tükenmişlik Düzeylerinin İncelenmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (14), 115-129.
- Fromm, E. (1995). Erdem ve mutluluk. Ayda Yörük (çev), Türkiye İş Bankası Yayınları, Ankara
- Gordon, T. (2000). Çocukta dış disiplin mi? iç disiplin mi?. Sistem Yayıncılık
- Greene, M. J. (2003). Gifted adrift? Career counseling of the gifted and talented. *Roeper Review*, 25(2), 66-72.
- Grothaus, T. I. M., McAuliffe, G., & Craigen, L. (2012). Infusing cultural competence and advocacy into strength based counseling. *The Journal of Humanistic Counseling*, 51(1), 51-65.
- Güleç, S., Karaburçak, S., Tatar, V., & Akalan, C. Özel yetenekli lise öğrencilerinin pozitif kariyer planlama tutumlarının incelenmesi ve normal gelişim gösteren popülasyon ile karşılaştırılması. *The Journal Of Social Science*, 4(7), 318-327.
- Gysbers, N. C. (1995). Evaluating school guidance programs. *ERIC Digest*. EDO-CG-95-7. <https://www.counseling.org/resources/library/ERIC%20Digests/95-07.pdf>
- Kırdök, O., & Harman, E. (2018). High School Students' Career Decision-Making Difficulties According to Locus of Control. *Universal Journal of Educational Research*, 6(2), 242-248.
- Krumboltz, J. D. (2009). The happenstance learning theory. *Journal of Career Assessment*, 17(2), 135-154.
- Küçükay, A. (2018). Karar Vermenin Psikolojisi. *Türkiye Adalet Akademisi Dergisi*, (35), 607-640.
- Mitchell, K. E., Al Levin, S., & Krumboltz, J. D. (1999). Planned happenstance: Constructing unexpected career opportunities. *Journal of counseling & Development*, 77(2), 115-124.
- Nazlı, S. (2016) Kapsamlı gelişimsel rehberlik programı. 6. Baskı. Anı Yay.
- Ogurlu, Ü., Sevgi Yalın, H., & Yavuz Birben, F. (2015). Üstün yetenekli çocukların mükemmeliyetçilik özelliklerinin aile tutumu ile ilişkisi. *Turkish Studies-International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic*, 10, 7.
- Oksal, A., & Sadioğlu, Ö. (2009). Bursa ili merkez ilçelerindeki okullarda öğrenim gören lise son sınıf öğrencilerinin gelecek zaman perspektifleri üzerine bir çalışma. *e-Journal of New World Sciences Academy*, 4(1), 1C0011.

Ozcan, D. (2017). Career decision-making of the gifted and talented. *South African journal of education*, 37(4), 1-8.

Robinson, A., Shore, B. M., & Enersen, D. L. (2021). *Best practices in gifted education: An evidence-based guide*. Routledge.

Savickas, M. L. (1997). Career adaptability: An integrative construct for life-span, life-space theory. *The career development quarterly*, 45(3), 247-259.

Stewart, J. B. (1999). Career counselling for the academically gifted student. *Canadian Journal of Counselling and Psychotherapy*, 33(1).

Sürücü, M., contaş, H., & bacanlı, F. (2015). Üstün yetenekli ilköğretim öğrencilerinin kariyer gelişimleri. *Turkish Studies (Elektronik)*, 10(15), 801-820.

Şahin, M., Sarı, S. V., Duman, S., Kerimoğlu, U., & Kocaman, T. (2015). Mesleki kararsızlığın yordanmasında kontrol odağı ve mantık dışı inançların rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 5(43), 11-20.

Wellman, F. E. & Moore, E.J. (1975). *Pupil personnel services: A handbook for program development and evaluation*. U.S. Department of Health, Education, and Welfare, Office of Education.

<https://books.google.com.tr/>

Yeşilyaprak, B. (2013). Mesleki rehberlik ve kariyer danışmanlığında paradigma değişimi ve türkiye açısından sonuçlar: Geçmişten geleceğe yönelik bir değerlendirme. *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 12(1), 97-118

NOTLAR:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

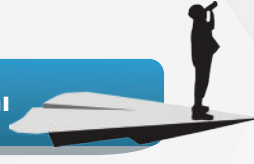
.....

.....

.....

.....

.....

NOTLAR:

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....